

Hållbar konsumtion i Skåne

En kartläggning av interaktioner mellan globala hållbarhetsmål och åtgärderna för hållbar konsumtion i det skånska miljömålsprogrammet

MALIN NANHED 2021
MVEK02 EXAMENSARBETE FÖR KANDIDATEXAMEN 15 HP
MILJÖVETENSKAP | LUNDS UNIVERSITET

Hållbar konsumtion i Skåne

En kartläggning av interaktioner mellan globala hållbarhetsmål och åtgärderna för hållbar konsumtion i det skånska miljömålsprogrammet.

Malin Nanhed

2021

LUNDS
UNIVERSITET

Malin Nanhed

MVEK02 Examensarbete för kandidatexamen 15 hp, Lunds universitet

Intern handledare: Johan Ekroos, CEC, Lunds universitet

Extern handledare: Tommy Persson, Miljöstrategiska enheten,
Länstyrelsen Skåne

CEC - Centrum för miljö- och klimatforskning

Lunds universitet

Lund 2021

Abstract

The pace of implementing the 17 global sustainability goals must increase drastically. The complexity of the goals is a challenge and mapping out interactions between them is identified as a way to explore their system properties and improve implementation. Sustainability goal 12 (sustainable consumption and production) has been suggested as one of the areas that affects and interacts with most other sustainability goals. An effective way to overall improve implementation would be to focus on preventing negative interactions with sustainability goal 12. The purpose of this study was to explore how measures in a local strategic environmental program (Scania, Sweden) relate to Agenda 2030. Specifically, the measures for sustainable consumption were examined. Using a conceptual mapping tool, a modified version of the 7-point scale by Nilsson et al. (2016), interactions were classified and scored at target-level in a two-step process.

The goals with most interactions with goal 12, in the Scania context, and selected for mapping with the measures were: 1. no poverty, 2. zero hunger, 6. clean water and sanitation, 7. affordable and clean energy, 9. industry, innovations and infrastructure. Further mapping showed that in most cases the Scania measures are neutral in relation to the targets of the selected sustainability goals, although overall there are interactions with all the selected sustainability goals. Positive interactions are by far the most commonly reoccurring while there is a potential for negative interactions with sustainability goals 1 and 2. Goal 7 was associated with most interactions.

The measures with the most interactions concern environmental and social requirements in public procurement and measures with the least interactions concern knowledge initiatives about sustainable consumption patterns. In the mapping between measures and targets, interactions were only examined in the direction from measure towards target and not vice versa, which entails that a complete system perspective is lacking. This one-way influence limits the possibilities of fully assessing the connections between the Scania measures and Agenda 2030. The findings in this study are subject to a degree of uncertainty and in order to reduce this, independent researchers could evaluate the results.

Keywords: global sustainability goals, negative, positive, interactions, sustainable consumption, sustainability goal 12, SDG 12, Agenda 2030, mapping tool, Sweden.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Skånes konsumtion kan påverka en hållbar utveckling i världen

**Hur påverkar lokala politiska åtgärder implementationen av Agenda 2030?
Finns det en risk för att åtgärder motverkar en hållbar utveckling?**

En växande konsumtion är en av världens stora hållbarhetsutmaningar. Överexploatering av naturresurser och föroreningar i luft och vatten är några av konsekvenserna. Konsumtion i Skåne påverkar omgivningen både lokalt och globalt eftersom mycket av det vi konsumerar importeras från andra länder. Därför är det angeläget att vi konsumerar på ett sätt som är hållbart även globalt. För att komma till rätta med konsumtion och andra globala utmaningar ses implementationen av Agenda 2030 som avgörande. Agendan, med de 17 globala hållbarhetsmålen, är en gemensam handlingsplan för FN:s medlemsländer och berör varierande områden såsom skydd av miljö, ekonomisk utveckling, fattigdom och jämlikhet. Responsen på agendan har varit stark runt om i världen, samtidigt som FN:s uppföljning visar att utvecklingen går långsamt och att implementationstakten måste öka drastiskt.

Hållbarhetsmålen är till sin natur odelbara och sammanlänkade som i ett system. Det har visat sig att implementationen av ett individuellt hållbarhetsmål kan påverka ett eller flera andra, positivt eller negativt, och det finns en risk för att individuella mål uppnås på bekostnad av andra. Målkonflikter kan uppstå, vilket är en av utmaningarna för att omsätta målen till verksamma politiska åtgärder. Att kartlägga hållbarhetsmålen systemegenskaper och hur de hänger ihop och påverkas av varandra har pekats ut som ett sätt att förbättra genomförandet av alla mål. Hållbarhetsmål 12 (hållbar konsumtion och produktion) är ett av målen med stor inverkan på de övriga och genom att förebygga negativa interaktioner med detta kan implementationen av hela Agenda 2030 förbättras. Därför har de lokala politiska åtgärderna för hållbar konsumtion, i Länsstyrelsen Skånes miljömålsprogram, kartlagts i denna studie. Det har visat sig att hållbarhetsmålen interaktioner kommer att se olika ut beroende på var i världen man befinner sig. Inom ett och samma land kan interaktioner skilja sig åt och därför är det angeläget att ta reda på hur hållbarhetsmålen interagerar på en lokal nivå. Med hjälp av ett

beprövat kartläggningssystem har därför de hållbarhetsmål som är mest relevanta för interaktioner i Skåne identifierats för att undersökas i relation till åtgärderna.

Studien visade att interaktioner till största del var positiva men inte alla åtgärder interagerade med de utvalda hållbarhetsmålen. De skånska åtgärderna hade allra flest interaktioner med hållbarhetsmål 7. *hållbar energi* och det fanns även tecken på att negativa interaktioner kan förekomma med hållbarhetsmål 1. *ingen fattigdom* och 2. *ingen hunger*. De åtgärder med allra flest interaktioner med hållbarhetsmålen berör miljö- och sociala krav vid offentlig upphandling och de åtgärder med minst interaktioner berör kunskapsinsatser om hållbara konsumtionsmönster. Kartläggningen kan förhoppningsvis bidra till ökade regionala kunskaper om interaktioner mellan hållbarhetsmål och att nya politiska styrmedel mer effektivt bidrar till implementationen av Agenda 2030. Studien är behäftade med ett mått av osäkerhet och visar inte heller hur de skånska åtgärderna påverkas av hållbarhetsmålen, ett fullgott systemperspektiv saknas, vilket skulle kunna utforskas vidare av Länsstyrelsen Skåne eller i andra forskningsstudier.

Innehållsförteckning

Abstract	3
Populärvetenskaplig sammanfattning	5
Innehållsförteckning	8
Inledning	11
<i>Syfte och frågeställningar</i>	13
<i>Bakgrund</i>	14
Hållbarhetsmål 12, hållbar konsumtion och produktion.....	14
Åtgärder för en hållbar konsumtion i Skåne	14
Metod	17
<i>Etiska aspekter</i>	17
<i>Avgränsningar</i>	18
<i>Litteraturgenomgång</i>	18
<i>Kartläggning</i>	19
Anpassning av klassificeringsmetod	19
Kartläggning av interaktioner.....	20
Resultat	23
<i>Hållbarhetsmål 12</i>	23
<i>Skånska åtgärder</i>	25
Interaktioner åtgärder och delmål	27
Diskussion	29
<i>Tolkning av resultat</i>	29
Aspekter för klassificering.....	29
Kontextuella förutsättningar	31
<i>Interaktioner med globala hållbarhetsmålet 12</i>	32
<i>Interaktioner med skånska åtgärder</i>	34
<i>Avslutande reflektioner</i>	37

Slutsats	39
Tack	40
Referenser	42
Bilagor	45
<i>Bilaga 1</i>	46
Delmål, hållbarhetsmål 12	46
<i>Bilaga 2</i>	48
Skånska åtgärder för en hållbar konsumtion	48
<i>Bilaga 3</i>	50
Söksträngar och termer	50
<i>Bilaga 4</i>	51
Globala hållbarhetsmålen	51
<i>Bilaga 5</i>	53
Delmål, hållbarhetsmål 1	53
Delmål, hållbarhetsmål 2	54
Delmål, hållbarhetsmål 6	55
Delmål, hållbarhetsmål 7	56
Delmål, hållbarhetsmål 9	56
<i>Bilaga 6</i>	58
Kartläggningsdokument för de skånska åtgärderna	58

Inledning

Det har gått fem år sedan de globala hållbarhetsmålen introducerades genom FN-deklarationen Agenda 2030 (Förenta nationerna, FN, 2015). Agendan är en central och global handlingsplan för FN:s medlemsländer, med målet om att världens länder gemensamt ska skapa en bättre och hållbar värld till år 2030. Hållbarhetsmålen ska vara vägledande vid beslutsfattande inom och mellan nationer, med syftet att säkerställa att lika delar hänsyn är tagen till ekonomiska, sociala och ekologiska aspekter i de samhällsförändringar som krävs för en hållbar utveckling i hela världen (Agenda 2030-delegationen, 2019).

De 17 hållbarhetsmålen, med tillhörande 169 delmål, är till sin natur odelbara och innefattar ambitioner om världsfred, upphörande av extrem fattigdom och hungersnöd samt skydd av miljön och ska genomföras i en anda av globalt partnerskap och solidaritet - med särskild hänsyn tagen till de speciellt utsatta och fattiga i världen (FN, 2015). Flertalet länder har inkorporerat målen i sina nationella strategier och det finns ett starkt globalt gensvar för att skapa en hållbar utveckling. Samtidigt efterlyser FN i sin uppföljningsrapport att implementationstakten behöver öka drastiskt och uppmanar till mer samarbeten och partnerskap, både mellan och inom nationer (FN, 2019a).

En av förklaringarna till att världen fortfarande inte har uppnått en hållbar utveckling är svårigheterna i att omsätta hållbarhetsmålen till verk samma politiska åtgärder. Målens inneboende komplexitet pekas ut som en av orsakerna – att de är utformade som en uppsättning globala prioriteringar som ska implementeras tillsammans, och att den integrerade naturen medför att de påverkas av och är beroende av varandra. Hållbarhetsmålen är sammanlänkade med varandra i en form av system, vilket är en egenskap som inte är tydligt redovisad i Agenda 2030 och således lämnar utrymme för lokala tolkningar i implementationen av dem (Weitz et al., 2018).

Sannolikt medför genomförandet av ett individuellt hållbarhetsmål att ett eller flera andra hållbarhetsmål påverkas på något vis, positivt eller negativt, och följaktligen kan framgång i implementation av ett hållbarhetsmål potentiellt ske på bekostnad av ett annat och ge upphov till målkonflikter (Weitz et al., 2019; Barbier & Burges, 2019). Statsapparater är vanligtvis inte organiserade för att hantera system som spänner över olika sektorer inom förvaltningen, så som hållbarhetsmålen är konstruerade, och även om de individuella hållbarhetsmålen är förhållandevis tydligt formulerade för att kunna implementeras var för sig, saknas

nödvändig och allmän kunskap om deras systemegenskaper (Weitz et al., 2018). Ett redan etablerat sätt att bygga dessa kunskaper är att kartlägga hur hållbarhetsmålen interagerar med varandra och följaktligen hur interaktionerna påverkar genomförandet av Agenda 2030 (International Council for Science (ICSU), 2016; Fuso Nerini et al., 2018, Nilsson et al., 2018).

En av de största hållbarhetsutmaningarna globalt är en stadigt växande konsumtion. Det är främst konsumtionsvanor i höginkomstländer som bidrar till utmaningen, med konsekvenser såsom överexploatering av naturresurser och ökade utsläpp av föroreningar (Dawkins et al., 2019). Hållbarhetsmål 12, hållbar konsumtion och produktion, har identifierats som ett av de hållbarhetsmålen med störst interaktion och påverkan på andra hållbarhetsmål (Bengtsson et al, 2018). Det finns argument för att det mest effektiva sättet att främja genomförandet av Agenda 2030 vore att inrikta politiska åtgärder på att förebygga negativa interaktioner med hållbarhetsmål 12 (Bengtsson et al, 2018; Pradhan et al., 2017; FN, 2020). Hållbar konsumtion är även en prioriterad fråga nationellt i Sverige då svensk konsumtion belastar miljö och hälsa, både inom och utanför landets gränser, och en effektivisering av politiska styrmedel ses som betydande för att nå miljömålen (Naturvårdsverket, 2019). FN-organisationen Global Taskforce of Local and Regional Governments, har också uppmärksammat att det finns en otydlighet i hur hållbar konsumtion ska implementeras och uppnås i lokalt förankrade miljöprogram inom förvaltningen, på det sätt Agenda 2030 genomförs i praktiken (Dawkins et al., 2019).

Agenda 2030-delegationen, som i Sverige har uppdraget att stödja och stimulera implementationen, sammanfattar i sin rapport att Sverige står sig väl i internationella jämförelser för hållbar utveckling, samtidigt som ohållbara konsumtionsmönster är en av stora nationella utmaningar och nuvarande politiska åtgärder är inte tillräckliga (Regeringskansliet, 2018). Statsapparaten har fått ett särskilt ansvar för att vända på utmaningarna och att basera politiska reformer på en vetenskaplig grund (Agenda 2030-delegationen, 2019).

I Sverige implementeras de globala hållbarhetsmålen genom en handlingsplan vari ansvar har fördelats ut på olika myndigheter. Regeringen har gett Länsstyrelserna uppdraget att tillsammans med andra aktörer sprida information och verka för att genomföra hållbarhetsmålen (Regeringskansliet, 2018). Hållbarhetsmål 12 implementeras delvis genom det sedan 20 år etablerade miljömålssystemet och det är också Länsstyrelserna som på regional nivå ansvarar för miljö kvalitetsmålen (Naturvårdsverket, 2019).

Länsstyrelsen Skåne har tagit fram ett regionalt, strategiskt miljömålsprogram för åren 2016–2020, som består av 77 individuella åtgärder som främjar genomförandet av miljömålen och delar av Agenda 2030. De lokala skånska aktörerna såsom kommuner, myndigheter och näringsliv, implementerar programmet och omsätter miljömålsåtgärderna till verksamma politiska insatser (Länsstyrelsen Skåne, 2016). Under år 2021 ska Länsstyrelsen i Skåne ta fram ett

nytt regionalt miljömålsprogram och vill i samband med detta få en bild av hur de befintliga åtgärderna för en hållbar konsumtion i miljömålsprogrammet interagerar med de globala hållbarhetsmålen.

Mot denna bakgrund har jag valt att i samarbete med Länsstyrelsen Skåne undersöka och kartlägga interaktioner mellan de skånska åtgärderna för en hållbar konsumtion i Skåne och några utvalda globala hållbarhetsmål.

Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att undersöka hur ett lokalt förankrat miljöprogram inom förvaltningen förhåller sig till de globala hållbarhetsmålen och analysera om specifika programåtgärder kan bedömas bidra till eller motverka implementeringen av Agenda 2030. Genom en kartläggning mellan de skånska miljömålsåtgärderna och de globala hållbarhetsmålen kan interaktioner identifieras och klassificeras. Kartläggningen kan förhoppningsvis bidra till ökade regionala kunskaper om interaktioner och bidra till en effektivisering av politiska styrmedel. Studien är avgränsad till att undersöka de 18 regionala åtgärderna för hållbar konsumtion i Skåne.

Tre forskningsfrågor formulerades för att genomföra studien:

- Vilka globala hållbarhetsmål har flest antal interaktioner med det globala hållbarhetsmålet 12, hållbar konsumtion och produktion?
- Vilka positiva respektive negativa interaktioner finns mellan de skånska åtgärderna för hållbar konsumtion och utvalda globala hållbarhetsmål?
- Vilka skånska åtgärder för hållbar konsumtion har flest respektive minst antal interaktioner med hållbarhetsmålen?

En av studiens avgränsningar är att produktions-delen av hållbarhetsmål 12 är utesluten och forskning som specifikt berör denna har därför valts bort som litteratur. En mer utförlig beskrivning av avgränsningar följer under metodavsnittet.

Bakgrund

Hållbarhetsmål 12, hållbar konsumtion och produktion

Det globala hållbarhetsmålet 12 introducerades som ett individuellt mål år 2015, genom Agenda 2030 men har gradvis byggts upp på internationell nivå med startpunkt i Rio år 1992 (Dawkins et al., 2019). Målets syfte är att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster i hela världen och är uppbyggt av elva delmål (bilaga 1).

Statistikmyndighetens (SCB) uppföljning av hållbarhetsmål 12 redovisar att Sverige har en ohållbar konsumtion och produktion, som belastar både miljö och ekonomi, nationellt såväl som i övriga världen. Svensk konsumtion påverkar utomlands genom import av tjänster och varor och växthusgasutsläppen från importen är större än de konsumtionsbaserade utsläppen inom Sveriges gränser. Det är hushållens konsumtion som orsakar den största andelen växthusgasutsläpp, matavfall och farligt avfall men genereras även av näringsliv och offentlig sektor. Sverige är emellertid framgångsrik i omställningen av energikällor, vilket bidragit till nationellt minskade utsläpp av växthusgaser. (SCB, 2019)

FN:s globala uppföljning av hållbarhetsmål 12 visar att materialavtryck och avfall ökar och matsvinn från livsmedelskedjan är stor. Framförallt ökar avfall från elektroniska produkter (e-avfall) som också står för en liten andel återvinning och reparation. I höginkomstregioner finns infrastruktur för e-avfallsåtervinning, men ofta exporteras avfallet till låginkomstländer som saknar en hållbar avfallshantering (FN, 2020). Detta scenario illustrerar hur lokal konsumtion får konsekvenser både lokalt och globalt.

Åtgärder för en hållbar konsumtion i Skåne

I Länsstyrelsen Skånes åtgärdsprogram för miljömålen: *Skånska åtgärder för miljömålen 2016–2020*, är åtgärderna rubricerade under fem övergripande utmaningar som betraktas som speciellt angelägna för Skåne. De övergripande utmaningarna är: 1. Hållbara transporter, 2. Hänsyn till hav, sjöar och vattendrag, 3. Hushållning med mark- och vattenresurser, 4. Skydd av natur- och kulturvärden och 5. Hållbar konsumtion. Sammanlagt finns 77 stycken individuella åtgärder under de fem utmaningarna (Länsstyrelsen Skåne, 2016).

Åtgärdsprogrammets syfte är att öka förutsättningarna för att nå miljökvalitetsmålen i Skåne län och inkluderar även den ekologiska dimensionen av Agenda 2030. 18 individuella åtgärder i miljömålsprogrammet är framtagna för att driva utvecklingen i Skåne mot en hållbar konsumtion, se bilaga 2. Åtgärderna

berör skiftande områden såsom avfallshantering, offentlig upphandling, utbildning, kemikaliehantering och cirkulär ekonomi. (Länsstyrelsen Skåne, 2016)

Metod

Jag har valt en kvalitativ metod som inleds med en litteraturgenomgång följt av en praktisk kartläggning av interaktioner. Metoden för kartläggningen bygger på ett konceptuellt ramverk framtaget av Nilsson et al. (2016) i samarbete med International Council for Science, ICSU, (2016) med målet att främja en sammanhängande implementation av Agenda 2030. Författarna vill skapa en ett kontextbaserat verktyg för beslutsfattare och forskare för att göra fallstudier. Kartläggningar utgår från ett specifikt hållbarhetsmål och undersöker hur övriga hållbarhetsmål förhåller sig till detta (Nilsson et al., 2016).

Ramverkets centrala del är en 7-gradig skala, som beskrivs som en enkel och intuitiv metod för att systematiskt analysera: kartlägga och klassificera interaktionerna (Nilsson et al., 2016). Stockholm Environment Institut, SEI, rekommenderar också ramverket och menar att det är ett praktiskt verktyg för att bygga en vetenskaplig kunskapsbas om hur olika globala hållbarhetsmål är sammanlänkade inom och mellan olika sektorer för att kunna jobba mer gränsöverskridande mellan aktörer som vanligtvis inte samverkar (Weitz et al., 2019). Jag har i denna studie anpassat och tillämpat ramverket för att identifiera de globala hållbarhetsmål, delmål och regionala åtgärder som har störst potential att påverka varandra.

Etiska aspekter

Under arbetets gång har jag inte kunnat identifiera några tydliga etiska aspekter att ta hänsyn till, varken i insamlandet av empiriska data eller i presentationen av resultatet. Jag kan inte heller se några etiska konsekvenser av hur resultatet i studien skulle kunna användas av Länsstyrelsen Skåne eller någon annan instans som tar del av innehållet.

Avgränsningar

Studien berör inte hur miljömålssystemet och Agenda 2030 förhåller sig till varandra i egenskap av målstrukturer. I det första steget av kartläggningsprocessen gallrade jag grovt bland antalet globala hållbarhetsmål. Denna avgränsning gjordes främst för att göra den påföljande kartläggningen tidsmässigt hanterbar. I en studie av Weitz et al. (2019) rekommenderas att inte kartlägga mer än 30–40 delmål åt gången. Av den anledningen begränsades det slutliga urvalet till fem hållbarhetsmål med sammanlagt 36 delmål (bilaga 5).

De elva delmålen för hållbarhetsmål 12 har i första kartläggningen fått agera som en ”representant” för de skånska åtgärderna för hållbar konsumtion. Denna avgränsning gjordes för att tidsoptimera, då elva delmål krävde mindre tid för genomläsning än de 18 åtgärderna. Jag gjorde även en genomläsning och översiktlig jämförelse av hur väl åtgärderna och de elva delmålen reflekterade varandra och bedömde att de var tillräckligt samstämmiga.

Alla interaktioner i kartläggningen är klassificerade och graderade av mig själv och resultatet är därför färgat av mina tvärvetenskapliga kunskaper som miljövetare, med naturvetenskaplig inriktning, samt med den inledande bakgrundsstudien i färskt minne. Det finns således ett mått av subjektivitet och en tyngd åt det naturvetenskapliga perspektivet med i bedömningarna. Hur samtliga avgränsningar påverkar resultatet och möjligheterna för att dra slutsatser kommer jag att beröra mer under diskussionsavsnittet.

Litteraturgenomgång

För att kunna genomföra kartläggningen enligt metoden i ramverket inledde jag med en litteraturgenomgång. Genomgången fyller därför främst funktionen av en bakgrundsstudie, snarare än en systematisk genomgång och kategorisering av litteratur. Syftet var att etablera en bakgrundskunskap och skapa en översiktlig bild av forskningsläget för kartläggning av interaktioner mellan globala hållbarhetsmål och hållbarhetsmål 12 samt studier om hållbar konsumtion.

Det primära urvalskriteriet för kartläggningsstudierna var att ramverket av Nilsson et al. (2016) hade tillämpats i någon form och att empirin i studien baserades på globala eller svenska data. Med global empiri avser jag att data från flertalet länder, från olika världsdelar, ingår i studien och att målet är att redovisa samband och förhållanden som är applicerbara globalt. Jag valde också ut studier som specifikt hade hållbar konsumtion eller det globala hållbarhetsmålet 12 som huvudsakligt område i forskningsfrågorna.

Jag gjorde söksträngar för kartlägningsstudierna och begreppet hållbar konsumtion och hållbarhetsmål 12. Både sökningar på fristående termer och söksträngar användes på engelska i Scopus och Web of Science, se bilaga 3. Sökningar gjordes i både "all databases" samt "core collection". Sökningarna gav som mest 1204 träffar, på Web of Science "all databases". För att decimera det stora antalet artiklar i den initiala sökningen användes endast referentgranskad forskning och ämnesrelevans användes som filtrering. Urvalskriteriet för kartlägningsstudierna var att endast använda studier från åren 2015 – 2020.

Det slutliga urvalet av artiklar innehöll främst litteraturöversikter med en variation av inslag av matematiska och statistiska analyser. Vid genomläsning av de utvalda artiklarna användes också snöbollsmetoden, vilket innebär att jag följde upp och använde ett antal förstahandskällor från de utvalda artiklarna från litteratursökningarna. En del av den använda gråa litteraturen som inte framkom i sökmotorsökningarna, hade angivits som källor i de utvalda artiklarna och bedömdes som tillförlitlig litteratur.

Kartläggning

För den praktiska kartläggningen av interaktionerna var målet att ta fram ett lättöversiktligt resultat som redovisar **1)** interaktioner mellan hållbarhetsmål 12 och andra relevanta globala hållbarhetsmål samt **2)** en klassificering och gradering av positiva respektive negativa interaktioner mellan de skånska åtgärderna och några utvalda globala hållbarhetsmål.

Anpassning av klassificeringsmetod

Jag modifierade den tidigare nämnda 7-gradiga ordinalskalan från ramverket av Nilsson et al. (2016) för att kunna klassificera interaktionerna. I skalan delas interaktioner upp i antingen neutrala, positiva eller negativa. Alla positiva interaktioner definieras som synergistiska och kan betraktas som bidragande till att bygga strategier mellan olika hållbarhetsmål och/ eller sektorer medan de negativa interaktionerna bedöms motverka implementationen av andra hållbarhetsmål och kunna ge upphov till målkonflikter (Nilsson et al., 2016).

Interaktioner bedöms parvis, mellan två mål, och ges också värden som löper från -3 till 3. Graderingen -3 beskrivs som den starkaste negativa interaktionen, där framsteg inom ett mål gör det omöjligt att uppnå ett annat mål. Vidare ges graderingen -2 då ett mål direkt motverkar ett annat mål och -1, som är den mildaste formen av negativ interaktion, ges då åtgärder för att uppnå ett mål kan försvåra förutsättningarna för att nå ett annat.

I det fall då två mål förhåller sig neutrala till varandra, när de inte påtagligt påverkar varandras möjlighet att uppnås, ges graderingen 0. På den positiva sidan av skalan är interaktioner som graderas till 3 starkast och mellan dessa mål finns oinskränkta kopplingar, vilket innebär att när ett av dem uppnås kommer det andra också att uppnås. Graderingen 2 ges då uppfyllelsen av ett mål direkt bidrar till framsteg för ett annat mål och avslutningsvis definieras graderingen 1 som den svagaste positiva interaktionen, då framsteg för ett mål skapar förutsättningar som i förlängningen bidrar till ett annat mål (Nilsson et al., 2016; ICSU, 2016).

Jag har anpassat den 7-gradiga skalan och decimerat den till 5 grader, och således uteslutit de starkaste graderingarna -3 och 3. Eftersom jag till största del har baserat graderingarna på mina förkunskaper som miljövetare och till viss del bakgrundstudien, och den empirin inte nödvändigtvis är heltäckande för att följa den ursprungliga skalan, valde jag av denna anledning en mer konservativ hållning. I en uppföljningsstudie för tillämpningen av ramverket sammanfattar Nilsson et al. (2018) också att graderingen -3 är mycket sällan förekommande.

Kartläggning av interaktioner

Jag valde att göra kartläggningen på delmålsnivå, som föreslagen av Nilsson et al. (2016) och ramverket fungerar även för att kartlägga specifika politiska åtgärder. Delmålen är också jämförbara med de skånska med avseende på detaljnivå i formuleringarna och interaktionerna kunde följaktligen utforskas djupare inom respektive globala hållbarhetsmål. Eftersom jag själv gjorde alla bedömningar ville jag använda en så systematisk metod som möjligt och Weitz et al., (2017) framhåller att karaktären på interaktioner mellan hållbarhetsmålen lättare kan urskiljas med en ”delmålsapproach” och Fuso Nerini et al. (2017) menar att det är ett tillvägagångssätt som vanligtvis används för kvalitativa studier.

I den första delen av kartläggningen, då den grova gallringen av hållbarhetsmål gjordes, var syftet att välja ut de hållbarhetsmål som var mest relevanta för interaktioner med hållbarhetsmål 12 och den följande kartläggningen mot de skånska åtgärderna. Gallringen gjordes genom en skumläsning av alla hållbarhetsmålen (bilaga 4) och en snabb jämförelse, jag gjorde en intuitiv bedömning av om det fanns potential för interaktioner i någon riktning för delmålen. Tio hållbarhetsmål valdes ut som de mest relevanta för fortsättningen och jag noterade bedömningarna i en Excelfil.

I nästa steg gjordes en mer djupgående bedömning av om det fanns interaktioner mellan delmålen för de tio utvalda hållbarhetsmålen och hållbarhetsmål 12 och denna kartläggning registrerades och sammanställdes också i Excel. Delmålen för respektive hållbarhetsmål lästes noggrant igenom och stämades av mot varandra parvis.

En interaktion definierades i detta steg som det antingen positiva eller negativa förhållandet mellan två delmål. Jag gjorde en bedömning av om det fanns potential för en interaktion i båda riktningar - om delmålen kunde tänkas bidra till eller motverka varandras möjlighet att uppnås enligt definitionerna i ramverket. I de fall jag bedömde att två delmål inte påverkade varandra i någon riktning registrerades ingen interaktion. Jag registrerade inte skillnader i om interaktioner gick i en eller två riktningar.

Kartläggningen sammanställdes i en 10-i-topplista, som sedan var utgångspunkt för att välja ut hållbarhetsmål för den fortsatta kartläggningen med de skånska åtgärderna. Eftersom antalet delmål för varje globalt hållbarhetsmål varierar beräknades en andel ut, en procentsats för interaktioner, för respektive hållbarhetsmål, med syftet att utjämna för de individuella skillnaderna i antal delmål. Således baserades topplistan enbart på relativt sett störst antal interaktioner, det vill säga att de hållbarhetsmål som har procentuellt högst delmålsinteraktioner med hållbarhetsmål 12 hamnar högst upp i listan.

Fem hållbarhetsmål, med sammanlagt 36 delmål, valdes ut baserat på topplaceringarna i topplistan samt i samråd med min handledare på Länsstyrelsens miljöstrategiska enhet. Den avslutande kartläggningen av interaktioner mellan de 18 skånska åtgärderna för en hållbar konsumtion och de utvalda hållbarhetsmålen sammanställdes i Excel. I den avslutande kartläggningen gjordes även en klassificering och gradering av interaktionerna, enligt den modifierade 5-gradiga skalan.

Eftersom interaktioner mellan globala hållbarhetsmål kommer att variera beroende på vilka kontextuella omständigheter de befinner sig i har bedömningarna gjorts med hänsyn tagen till skånska förhållanden (Nilsson et al., 2016; Nilsson et al., 2018). Det globala perspektiv finns också med i bedömningarna av hur de lokala åtgärderna påverkar delmålen eftersom både hållbarhetsmålen och konsumtion verkar i system som påverkar långt utanför en specifik regions eller nations gränser (Weitz et al., 2018; Bengtsson et al., 2018).

Nilsson et al. (2016) anger fyra huvudsakliga aspekter att ta hänsyn till vid tillämpningen av skalan: 1. om interaktionen är reversibel, 2. i vilken/vilka riktningar interaktioner går, 3. styrka på interaktionen och 4. hur säker eller osäker interaktionen är. Att göra avvägningar för alla dessa fyra aspekter kräver omfattande research och diskussioner, jag har således endast värderat styrkan i interaktionerna genom graderingen.

I kartläggningsdokumentet användes fyra frågor för att klassificera och gradera interaktionerna mellan åtgärd och delmål:

- *Kan den regionala åtgärden: 1) skapa förutsättningar som gynnar ett delmål? eller 2) direkt bidra till att ett delmål uppnås?*
- *Kan den regionala åtgärden: 1) försvåra för ett delmål att uppnås? eller 2) motverka ett annat delmål?*

I de fall en åtgärd och delmål förhöll sig neutrala till varandra fick de graderingen 0. För några interaktioner bedömde jag att en åtgärd hade potential till både negativ och positiv inverkan och jag graderade då för båda utfall vilket resulterade i en dubbel interaktion.

Jag avgränsade påverkansriktningen till att gå i en riktning, från åtgärd mot delmål, för att kunna besvara forskningsfrågorna som specifikt berör de skånska åtgärdernas påverkan på hållbarhetsmålen och inte vice versa. Denna avgränsning påverkar möjligheterna för att analysera resultatet i ett systemperspektiv, vilket jag kommer att utveckla vidare under diskussionsavsnittet. Kartläggningen sammanställdes i Excel och redovisas i en variant av en *cross-impact matrix*. En *cross-impact-matrix* är ett grafiskt lättöverskådligt sätt att redovisa kartläggningsresultatet, som jag inspirerades av i en studie av Weitz et al. (2018).

Jag har valt att fritt översätta *cross-impact matrix* till *interaktionsmatrix*. Interaktionsmatrixens visualiserar interaktionerna mellan åtgärder och delmål och visar de neutrala, positiva och negativa graderingarna. Några enklare procentberäkningar gjordes baserat på interaktionsfördelningarna i påverkansmatrixen. Dessa beräkningar presenteras i brödtexten och är inte redovisade i någon figur eller tabell av den anledningen att de är så pass enkla att replikera att jag inte såg det som nödvändigt för att kunna förstå resultatet.

Resultat

Redovisningen av resultatet presenteras i den ordning som de olika kartläggningarna har genomförts. Den inledande litteraturgenomgången redovisas inte för sig själv i resultatet utan fungerar som en integrerad del i de olika kartläggningarna och återkopplas till i diskussionsavsnittet.

Hållbarhetsmål 12

Resultatet för interaktioner mellan hållbarhetsmål 12 och övriga hållbarhetsmål togs fram i två steg men presenteras här summerat i en figur. Delmålsinteraktioner för respektive hållbarhetsmål beräknades och redovisas nedan i en topplista med nio placeringar.

SDG	Placering	Interaktion (%)	SDG	Placering	Interaktion (%)
	1	50		5	25
	2	45		6	16
	3	35		7	15
	4	26		8	14
	5	25		9	8

Figur 1. Interaktioner mellan globala hållbarhetsmål och hållbarhetsmål 12

Figuren visar de procentuella delmålsinteraktionerna för respektive hållbarhetsmål, som i tabellen förkortats till SDG (Sustainable Development Goals). Högst upp i topplistan visas således det hållbarhetsmål med flest delmålsinteraktioner med hållbarhetsmål 12. Procentsatsen är beräknad med hänsyn tagen till de varierande antalen delmål för respektive hållbarhetsmål.

Mellan de tio hållbarhetsmålen, med tillhörande 96 delmål (bilaga 4), och de elva delmålen för hållbarhetsmål 12 förekommer 224 interaktioner (24 %), av potentiellt 935. Merparten av delmålen förhåller sig sålunda neutrala till varandra och interagerar inte. För de hållbarhetsmål som har delmålsinteraktioner varierar andelen mellan 50 % och ner till 9 % (figur 1). De fem globala hållbarhetsmålen med högst andel interaktioner presenteras kort nedan.

Hållbarhetsmål 2: *ingen hunger*, har störst andel delmålsinteraktioner med 50 %. Av dess totalt åtta delmål (bilaga 5) har sex av dem delmålsinteraktioner med hållbarhetsmål 12. De två delmål med flest interaktioner, åtta stycken respektive, är:

2.1: Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om,

samt 2.a: Öka investeringarna, bland annat genom stärkt internationellt samarbete, i infrastruktur på landsbygden, forsknings- och rådgivningstjänster för jordbruket, teknikutveckling samt genbanker för växter och husdjur i syfte att öka jordbrukets produktionskapacitet i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna.

Hållbarhetsmål 7: *hållbar energi för alla*, har näst störst andel delmålsinteraktioner med 45 %. Alla dess fem delmål (bilaga 5) interagerar alla med något av delmålen för hållbarhetsmål 12.

Hållbarhetsmål 1: *ingen fattigdom*, hamnar på tredjeplats med 35 % delmålsinteraktioner. Hållbarhetsmål 6: *rent vatten och sanitet för alla*, kommer på fjärdeplats med 26 %, tätt följd av hållbarhetsmål 9: *hållbar industri, innovationer och infrastruktur* samt hållbarhetsmål 14: *hav och marina resurser*, som båda två har lika stor andel interaktioner med respektive 25 %. Delmålsinteraktionerna för hållbarhetsmål 9 och 14 varierar i antal men de har båda två interaktioner med åtta av de elva delmålen för hållbarhetsmål 12.

Skånska åtgärder

Baserat på topplistan (figur 1) och i samråd med Länsstyrelsen Skåne valdes fem globala hållbarhetsmål ut för att kartläggas mot de skånska åtgärderna. De utvalda hållbarhetsmålen är: 1. *ingen fattigdom*, 2. *ingen hunger*, 6. *rent vatten och sanitet för alla*, 7. *hållbar energi för alla* samt 9. *hållbar industri, innovationer och infrastruktur*. Resultatet av kartläggningen redovisas i påverkansmatrisen (figur 2).

	1	2a	2b	3	4	5a	5b	5c	5d	5e	6	7	8	9	10a	10b	10c	11
1.1																		
1.2																		
1.3																		
1.4																		
1.5																		
1.a																		
1.b																		
2.1																		
2.2																		
2.3																		
2.4																		
2.5																		
2.a																		
2.b																		
2.c																		
6.1																		
6.2																		
6.3																		
6.4																		
6.5																		
6.6																		
6.a																		
6.b																		
7.1																		
7.2																		
7.3																		
7.a																		
7.b																		
9.1																		
9.2																		
9.3																		
9.4																		
9.5																		
9.a																		
9.b																		
9.c																		

Figur 2. Påverkansmatrix – skånska åtgärder mot delmål.

Y-axeln visar delmålen för respektive hållbarhetsmål. X-axeln visar de skånska åtgärderna för hållbar konsumtion. Gröna fält visar positiva interaktioner: de ljusa är graderade till 1 och de mörkare till 2. De rostbruna fälten visar negativa interaktioner: de ljusa är graderade till -1 och de mörkare till -2. Gråa fält visar neutrala förhållanden och är graderade till 0. De tvåfärgade fälten redovisar dubbel-interaktioner.

Kartläggningen mellan de skånska åtgärderna och delmålen för de utvalda hållbarhetsmålen visar att majoriteten av interaktionerna är neutrala (figur 2). Av potentiellt 648 interaktioner förekommer 133 (21%), varav 90 % av dessa är positiva, 4 % negativa och 6 % dubbla.

Endast två av åtgärderna saknar interaktioner med delmålen och det förekommer endast positiva interaktioner med hållbarhetsmålen 6, 7, och 9 medan det finns potential för både dubbla och negativa interaktioner med hållbarhetsmål 1 och 2 (figur 2). Nedan följer en redovisning av några utvalda interaktioner mellan åtgärder och delmål.

Interaktioner åtgärder och delmål

Åtgärd 2b: ”uppföljning genomförs av ställda miljö- och sociala krav” (bilaga 2) har 16 interaktioner av 36 möjliga (44 %), varav alla är klassificerade som positiva. Sju interaktioner är graderade som tvåor, och kan därför i de fallen betraktas som direkt bidragande till delmålen.

Åtgärd 9: ”stimulera en cirkulär ekonomi för bättre resurshushållning” (bilaga 2) har bara positiva interaktioner (12) varav över hälften (7) har graderingen två och kan ses som direkt bidragande till de delmålen (figur 2).

Åtgärd 4: ”energikrav i tillsynen” (bilaga 2) har endast positiva interaktioner (8) varav hälften är graderade som tvåor och bedömda som direkt bidragande till de delmålen (figur 2).

Åtgärd 2a: ”kravställning på miljö- och sociala krav i den offentliga upphandlingen” (bilaga 2) har även den 16 interaktioner (44 %). 2a är också den åtgärd med flest dubbla interaktioner, tre stycken och alla är med delmål för hållbarhetsmål 1. En av de dubbla interaktionerna är graderad till -2/2, vilket innebär att åtgärden har potential att både bidra direkt till eller motverka delmålet 1b. Delmål 1b syftar till att ”upprätta sunda policyramverk på grundval av utvecklingsstrategier som stödjer de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter, för att stödja ökade investeringar i åtgärder för att avskaffa fattigdom” (bilaga 5). De två övriga dubbla interaktionerna förekommer med delmål 1.1: ”senast 2030 avskaffa den extrema fattigdomen för alla människor överallt” respektive delmål 1.2: ”till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i någon form av fattigdom enligt nationella definitioner” (bilaga 5).

Åtgärd 1: ”kompetenscentrum för hållbara inköp” (bilaga 2) har 13 interaktioner varav två har bedömts som dubbla, med potential för både negativ och positiv interaktion med delmål 1.1 och 1.2 (bilaga 2).

Åtgärd 3: ”inköp av miljöbra mat” har 13 interaktioner varav tre stycken är negativa med delmål 1.1, 1.2 och 1.b och tre stycken är dubbla, med delmål för

hållbarhetsmål 2. Jag har bedömt att det finns potential för både positiv och negativ interaktion med följande delmål:

2.1: ”senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om” (bilaga 5).

2.2: ”senast 2030 avskaffa alla former av undernäring” (bilaga 5).

2.3: ”till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster” (bilaga 5) för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familj jordbrukare, boskapskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.

Åtgärd 5e: ”förebyggande av avfall beaktas i samband med kravställande vid upphandlingar” (bilaga 2) har sju interaktioner varav två negativa med delmål 1.1 och 1.2.

Minst antal interaktioner har åtgärd 11: ”hållbara konsumtionsmönster för ökad livskvalitet - kunskapsuppbyggande insatser kring konsumtionsmönster” (bilaga 2). Två av åtgärderna saknar helt interaktioner med delmålen och det är 10a: ”undervisning för hållbar utveckling- samordning av utbildningsmaterial om hållbar utveckling för att öka kunskap och färdigheter hos barn och unga vuxna” samt 10b: ”undervisning för hållbar utveckling - anslutning av fler skolor och förskolor till Grön Flagg, Utmärkelsen Skola för hållbar utveckling eller motsvarande” (bilaga 2).

Av alla delmål har: 7.3: ”till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet” (bilaga 5) flest interaktioner med åtgärderna (14), odelat positiva, varav hälften av dessa är graderade som tvåor och kan ses som direkt bidragande till delmålet (figur 2). Delmål 2.4: ”senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder” (bilaga 5), har interaktioner med 13 åtgärder, varav alla är positiva och fyra är graderade som tvåor och direkt bidragande (figur 2). Delmål 9.1: ”bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet” (bilaga 5) påverkas av 12 åtgärder, varav alla är positiva interaktioner. Både delmål 6.3: ”till 2030 förbättra vattenkvaliteten” (bilaga 5) och delmål 9.4: ”till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara” interagerar positivt med 11 åtgärder.

Diskussion

Tolkning av resultat

Jag vill inleda diskussionen med att lyfta fram några aspekter som påverkar och begränsar tolkningen av resultatet och möjligheter till att dra slutsatser. Vissa av aspekterna berör de avgränsningar och modifieringar jag har gjort av ramverket.

Aspekter för klassificering

Nilsson et al. (2016) lyfter fram fyra aspekter att ta hänsyn till vid klassificeringen av interaktioner, som tidigare nämnts i metodavsnittet. En av de fyra aspekterna är hur säker respektive osäker en interaktion är. Jag har inte värderat om en interaktion definitivt kommer att ske eller om det endast finns potential för den, vilket medför att kartläggningen är behäftad med ett visst mått av osäkerhet. Nilsson et al. (2016) framhåller att klassificering och gradering av interaktioner optimalt ska göras genom workshops, med grupper bestående av intressenter, experter och beslutsfattare, med varierande kompetenser och förankring som spänner mellan organisationer, sektorer och institutioner. Inom grupperna ska avvägningar och beslut förslagsvis fattas konsensusbaserat. Jag har inte haft möjlighet att genomföra detta optimala tillvägagångssätt på grund av rådande omständigheter med krav på social distansering samt tidsramarna för en kandidatuppsats.

Ramverket har ifrågasatts av andra forskare för att bedömningarna av interaktioner baseras på antaganden och att kvalitén på antagandena kommer att variera (Nilsson et al., 2018). Både mina och andras antaganden är oundvikligen subjektivt färgade och kan således ifrågasättas och därför framhålls också vikten av transparens i bedömningar av interaktioner (Nilsson et al., 2018, Weitz et al., 2017). Därför är bedömningarna, inklusive kommentarer, bifogade som en bilaga till studien för en fullständig transparens (bilaga 6). I en studie av Weitz et al. (2017) föreslås ett sätt för att säkra kvalitén på bedömningarna: att låta oberoende forskare granska och verifiera dem. Det skulle kunna vara ett nästa steg för Länsstyrelsen Skåne att ta för att öka säkerheten för resultatet i denna studie.

Nilsson et al. (2016) anger också reversibilitet ska beaktas, vilket inte gjorts eftersom jag bedömt att kunskapsunderlaget varit otillräckligt och att syftet inte

heller var att gå så djupt i analysen. Jag föreslår också att inkludera denna aspekt i en fortsatt studie av de skånska åtgärderna då Nilsson et al., (2018) menar att ett av ramverkens främsta funktioner är att hjälpa beslutsfattare kunna urskilja vilka negativa interaktioner som är helt avgörande att förebygga, vilket skulle kunna vara de irreversibla.

Den tredje aspekten att beakta i tillämpningen av ramverket är styrkan i interaktioner. Jag anpassade skalan och bedömde att de två starkaste interaktionerna (-3, 3) båda två var så pass ovanliga och utmanande att avgöra att de uteslöts och följaktligen finns det en risk för att de mest avgörande interaktionerna inte finns med i resultatet. Troligtvis finns de dock med i form av en svagare interaktion och är inte helt frånvarande i kartläggningen och kan därför ses som närvarande i resultat och diskussion.

Påvekansriktningen är den fjärde aspekten som påverkar bedömningen av interaktioner. I kartläggningen av åtgärderna har interaktioner endast beaktats i en riktning, från åtgärd mot hållbarhetsmål, vilket medför att det systemperspektiv som metoden avsett att ge inte kan uppfyllas fullt ut. I resultatet redovisas således de hållbarhetsmål som åtgärderna potentiellt motverkar alternativt bidrar till, men inte det omvända förhållandet. För att fullt ut uppnå ett systemperspektiv, som betraktas som nödvändigt för en framgångsrik implementation av Agenda 2030 (Weitz et al., 2018), vore därför ett nästa steg att även undersöka interaktioner i den omvända riktningen. Länsstyrelsen Skåne skulle kunna komplettera resultatet med detta steg i processen av att ta fram de nya miljömålsåtgärderna. Först då kan kartläggningen bidra med ett tydligt underlag för hur åtgärder och hållbarhetsmål samverkar dynamiskt och vilka sektorer och aktörer som är mest angelägna att involvera för att uppnå en hållbar konsumtion i Skåne.

Avgränsningen i form av att de elva delmålen för hållbarhetsmål 12 i första kartläggningen har fått agera som en ”representant” för de skånska åtgärderna påverkar också tolkningen av resultatet. Jag har inte på ett metodiskt vis undersökt hur väl de skånska åtgärderna återspeglar delmålen för hållbarhetsmål 12 och vice versa, en innehållsmässig diskrepans dem emellan kan påverka resultaten. Jag valde detta tillvägagångssätt främst för att åskådliggöra hur hållbarhetsmål 12 implementeras regionalt, eftersom syftet med denna studie var att undersöka hur ett lokalt förankrankat miljöprogram förhåller sig till de globala hållbarhetsmålen.

Åtgärderna i miljömålssystemet är ett av flera sätt som hållbarhetsmålen omsätts nationellt till politiska insatser inom förvaltningen. Att kartlägga och klassificera interaktionerna för hållbarhetsmål 12 i den skånska kontexten hade inte återspeglat hur implementationen av Agenda 2030 ser ut i praktiken. Resultaten för de båda kartläggningarna visar inte oväntat upp olika antal interaktioner med de utvalda hållbarhetsmålen. Målet för kartläggningen var ringa in och belysa de hållbarhetsmål med vilka det framför allt finns potential för negativa interaktioner, för att kunna förebygga dessa, samt att förstärka de positiva kopplingarna. Således

fyller inte resultatet funktionen av att uppvisa en absolut rättvisande topplista över hållbarhetsmålen.

Kontextuella förutsättningar

En av utmaningarna för att tolka och jämföra resultaten i denna studie med annan forskning är avgörande skillnader i analysmetoderna för den utvalda litteraturen. Ramverket har tillämpats i majoriteten av studierna och merparten är också kvalitativa studier, några av dem har även kvantitativa inslag. Olika studier utgår också från olika hållbarhetsmål i kartläggningarna och en variation finns även i på vilken nivå analysen genomförs: delmålsnivå, hela hållbarhetsmål, utvalda indikatorer och mellan olika typer av system, exempelvis energisystem.

Den mest avgörande skillnaden, som påverkar tolkningen av resultaten, är de kontextuella förutsättningarna som varje individuell studie verkar i. Nilsson et al. (2016; 2018) framhåller att ramverket är kontextbundet och att regioner och nationerna behöver tolka hållbarhetsmålen för sina specifika, lokala förhållanden. Regionala och nationella förutsättningar i exempelvis hur statsapparaten är organiserad, politisk styrning, lagstiftning, geografi och teknologi varierar såväl globalt, nationellt som regionalt och kartläggningsresultaten kommer därför att skilja sig åt och producera olika resultat. En annan kontextuell aspekt, som påverkar hur interaktionerna klassificeras, är tidshorisonten för när en åtgärd eller ett hållbarhetsmål ska implementeras. (Pradhan et al., 2017, Nilsson et al., 2016; Weitz et al., 2018, Nilsson et al., 2018). Jag återkommer till den tidsmässiga aspekten i diskussionen av de skånska åtgärderna.

Framför allt skiljer sig empirin åt för olika kontextuella förhållandena och studierna varierar från att vara specifikt anpassade för en viss nation till en sammanvägning av data från flertalet nationer, med syftet att reflektera globalt applicerbara förhållanden. Ramverket är främst ett systematiskt verktyg för att analysera hur hållbarhetsmål interagerar, snarare än en metod för att bygga generellt applicerbara kunskaper och de kontextuella aspekterna pekas ut som helt avgörande för att få ett fullgott underlag för beslutsfattande (Nilsson et al., 2018).

Även inom en och samma nations gränser, exempelvis inom Sverige, kommer interaktioner att skilja sig åt regionalt. Geografiska skillnader framhålls som en nyckelfaktor för hur hållbarhetsmålen kommer att interagera med varandra (Nilsson et al., 2016; Nilsson et al., 2018). Skånes geografiska förutsättningar i form av naturtillgångar och placering skiljer sig från andra län inom Sverige och således kommer en kartläggning av hållbarhetsmålen i exempelvis Jämtland skilja sig åt från Skåne. Denna kontextspecifika förutsättning utgör en utmaning för att kunna använda andra studier och forskning som utgångspunkt i framtagandet av en regional strategi för hållbarhetsmålen, därför är det avgörande att tolkningen av hållbarhetsmålen görs på en lokal nivå. Nilsson et al. (2018) menar att det är över

tid som en vetenskaplig kunskapsbank om interaktioner kan byggas upp. Denna studie kan fungera som ett steg på vägen mot att bygga bättre kunskap lokalt om hållbarhetsmålen interaktioner för skånska förhållanden. Samtidigt som det är av vikt att känna till hur hållbarhetsmålen verkar i en lokal kontext kan inte den globala kontexten uteslutas vid bedömningarna av interaktioner, vilket också FN:s i sin uppmaning om mer samarbete mellan och inom nationer tydliggör (FN, 2019a).

I ett höginkomstland som Sverige är denna både globala och lokala påverkan extra angelägen att analysera för hållbarhetsmål 12, då svensk konsumtion i allra högsta grad även påverkar utanför landets gränser (SCB, 2019). Det globala perspektivet är inte systematiskt inbyggt i analysprocessen i ramverket, mer än i form av olika exempel och en uppmaning om att göra bedömningarna både för en globalt och lokal kontext. Därför har jag även haft det globala perspektivet med i mina bedömningar av interaktionerna, vilket förtydligas mer under avsnittet med de skånska åtgärderna.

Interaktioner med globala hållbarhetsmålet 12

Interaktioner mellan hållbarhetsmål 12 och de fem utvalda hållbarhetsmålen har forskningsstöd i varierande utsträckning i de genomgångna studierna. Rangordningen i topplistan (figur 1) kan varken bekräftas eller förkastas med stöd av litteraturgenomgången. I några av studierna redovisades andra hållbarhetsmål som mer relevanta för interaktioner med hållbarhetsmål 12. Hållbarhetsmål 8: *anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*, som i kartläggningen har relativt få interaktioner, har pekats ut som ett mål med vilket det finns betydelsefulla målkonflikter (Bengtsson et al, 2018) och i ICSU:s kartläggning från 2017 går man så långt som att säga att hållbarhetsmål 12 och 14 går hand i hand för att kunna genomföras. Nedan beskriver jag de utvalda hållbarhetsmålen från topplistan i fallande ordning och vad andra studier visar.

Störst andel interaktioner, 50 %, förekom med hållbarhetsmål 2, *ingen hunger*. Det finns ett brett forskningsstöd för interaktioner mellan hållbarhetsmål 2 och 12, både negativa och positiva (ICSU, 2016; 2017; FN, 2019b; Hasegawa et al., 2019; Weitz et al., 2017). Enligt ICSU:s kartläggning, som är gjord på nivån av hela hållbarhetsmål och i en global kontext, stödjer de flesta aspekterna av hållbarhetsmål 12 framsteg i hållbarhetsmål 2 och omvänt.

Hållbarhetsmål 7, *hållbar energi för alla* har näst störst andel delmålsinteraktioner. Kartläggningen av Fuso Nerini et al. (2018) visar att det finns positiva interaktioner mellan hållbarhetsmål 7 och tio av de elva delmålen för hållbarhetsmål 12, samt negativa interaktioner med fem av delmålen. Studien lyfter fram att om hållbart nyttjande av naturresurser (delmål 12.2) ska kunna uppnås behövs förändringar genomföras för hur energisystem förbrukar naturresurser

(Fuso Nerini et al., 2018). Interaktioner bekräftas även i kartläggningen av ICSU (2017) där delmålen för hållbarhetsmål 12 sammanfaller med krav på ett mer hållbart nyttjande av naturresurser, förnybara energikällor och utfasning av fossila energikällor.

På tredjeplats i topplistan är hållbarhetsmål 1, *ingen fattigdom*, som jag endast fann ett litet stöd för i litteraturen. I FN:s globala uppföljningsrapport, gjord på nivån av hela hållbarhetsmål, förekommer få interaktioner, både positiva och negativa, i påverkansriktningen av hållbarhetsmål 12 mot 1, men inte i omvänd riktning (FN 2019b). Färsk forskning som reflekterar globala förhållanden talar för positiva interaktioner mellan hållbarhetsmål 1 och de flesta andra hållbarhetsmålen (Fonseca et al., 2020). I en svensk studie, med en analys gjord på delmålsnivå, redovisas inga interaktioner (Weitz et al., 2017) däremot förekommer interaktioner, även negativa, i studien av Pradhan et al. (2017) där målet varit att avspegla globala förhållanden. Även om interaktioner mellan hållbarhetsmål 12 och 1 inte kan bekräftas i majoriteten av de genomgångna studierna argumenterar Barbier & Burges (2019) för vikten av att prioritera låginkomstländer i framtagningen av politiska insatser, för att främja en globalt hållbar utveckling. Deras studie speglar globala förhållanden, med fokus på låginkomstländers utveckling mellan år 2000–2016, och sammanfattar att framsteg för hållbarhetsmål 1 och andra sociala och ekonomiska hållbarhetsmål har skett på bekostnad av de mer ekologiska och miljömässiga. En sådan fortsatt utveckling kan hindra framtida framsteg för alla övriga hållbarhetsmål (Barbier & Burges, 2019).

Hållbarhetsmål 6, som kommer på fjärdeplats, har stöd i litteraturen för positiva delmålsinteraktioner både i en svensk (Weitz et al., 2017) och global (FN, 2019b) kontext, men också för negativa interaktioner i ett globalt perspektiv (Pradhan et al., 2017).

För hållbarhetsmål 9 finns inget genomgående starkt stöd för interaktioner i litteraturen men positiva interaktioner förekommer för en svensk kontext (Weitz et al., 2017) och även negativa interaktioner i ett globalt perspektiv (Pradhan et al., 2017).

Hållbarhetsmål 14, som i kartläggningen hade lika stor andel interaktioner som hållbarhetsmål 9 (25 %) har desto starkare stöd i litteraturen (ICSU, 2017; Singh et al., 2017) och skulle således kanske varit ett mer relevant hållbarhetsmål att kartlägga. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att resultaten i de olika studierna skiljer sig åt och visar upp en ganska spretig bild över vilka hållbarhetsmål som interagerar i störst utsträckning med hållbarhetsmål 12. Denna bild är inte överraskande då många parametrar skiljer sig åt i de olika studierna.

Interaktioner med skånska åtgärder

Kartläggningen mellan de skånska åtgärderna och hållbarhetsmålen visar upp till merparten neutrala förhållanden. Neutrala förhållanden är inte lika framträdande i de andra studierna. En förklaring till skillnaderna kan vara att ett begränsat antal centrala delmål eller indikatorer har valts ut i de andra studierna, således kan de neutrala förhållandena naturligt ha ”sällats bort” (Nilsson et al., 2018). En annan aspekt som möjligtvis har påverkat bedömningarna och resultatet är mina primärt naturvetenskapligt kunskaper inom miljö- och hållbarhetsområdet. Mina begränsade kunskaper om hur sociala och ekonomiska dimensioner samverkar har sannolikt också medfört att jag inte identifierat samtliga interaktioner som präglas av dessa dimensioner. Värt att också hålla i minnet är att åtgärderna främst implementerar den ekologiska dimensionen av Agenda 2030, vilket också kan antas påverka utfallet.

Emellertid är majoriteten av interaktionerna positiva, vilket också stämmer för studierna i litteraturgenomgången - positiva interaktioner är mer förekommande rent allmänt än negativa mellan alla globala hållbarhetsmål (Pradhan et al., 2017; Weitz et al., 2018; Fuso Nerini et al., 2018; Fuso Nerini et al., 2019, Nilson et al., 2018, Fonseca et al., 2020). Samtidigt finns också forskningsunderlag för att hållbarhetsmål 12 är det mål som är förenat med flest negativa interaktioner jämfört med de andra hållbarhetsmålen (Pradhan et al., 2017; Fonseca et al., 2020). Eftersom kartläggningen endast har gjorts i påverkansriktningen från åtgärd mot hållbarhetsmål, och inte inkluderat den omvända, är det möjligt att de negativa interaktionerna hade blivit ännu fler om även den andra riktningen hade inkluderats.

Fyra av de sex åtgärder som har flest interaktioner med hållbarhetsmålen berör miljö- och sociala krav vid offentlig upphandling. Åtgärderna är: 1, 2a, 2b och 3 (bilaga 2). Innehållet i åtgärderna ligger i linje med Agenda-delegationens inrådan om att statliga myndigheter aktivt ska ställa hållbarhetskrav i offentlig upphandling. I delegationens rapport framkommer att det både lokalt och regionalt ställs för få hållbarhetskrav och att de leverantörer som främjar tjänster och varor som produceras hållbart missgynnas vid offentlig upphandling. (Agenda 2030-delegationen, 2019). Då Sverige också kan definieras som ett höginkomstland, vars konsumtion påverkar långt utanför landets gränser, är det också angeläget att säkerställa att inköp är hållbara, vilket kartläggningen också visar ha en positiv inverkan på de utvalda hållbarhetsmålen. Några av de åtgärder med störst antal interaktioner har dock också potential för både negativa och dubbla interaktioner (2a och 3), vilket jag återkommer till längre ner i texten.

Åtgärd 2b, som berör uppföljning av ”miljö- och sociala krav i den offentliga upphandlingen” (bilaga 2) har flest (16) utslutande positiva interaktioner. Jag har bedömt att själva funktionen av uppföljning inte ger upphov till negativ påverkan på något av hållbarhetsmålen, varken i en global eller skånsk kontext (bilaga 6).

Åtgärd 9: ”stimulera en cirkulär ekonomi för bättre resurshushållning”, har uteslutande positiva interaktioner. Mer än hälften av interaktionerna är graderade som tvåor och bidrar direkt till delmålen. Åtgärden ligger också i linje med uppmaningen i Naturvårdsverkets fördjupade uppföljning av miljömålen om att prioritera cirkulär ekonomi som en särskilt viktig fråga, vilket också kan anses bidra positivt till hållbarhetsmålen (Naturvårdsverket, 2019).

Alla negativa och dubbla interaktioner i kartläggningen är med något av samma återkommande delmål för hållbarhetsmål 1 respektive 2. Delmålen för hållbarhetsmål 1. *ingen fattigdom* är: 1.1, 1.2 och 1b och handlar sammanfattningsvis om att avskaffa extrem fattigdom till år 2030 (bilaga 5). Delmålen för hållbarhetsmål 2. *ingen hunger* är: 2.1, 2.2 samt 2.3 och handlar sammanfattningsvis om att fördubbla jordbrukets produktivitet till 2030 och att säkra tillgång till näringsrik mat (bilaga 5). Åtgärdena 1, 2a, 3 och 5e har potential för både negativa och dubbla interaktioner (figur 2).

Åtgärd 2a, som också berör ”miljö- och sociala krav” inom offentlig upphandling har också 16 interaktioner, varav tre är dubbla med hållbarhetsmål 1. En av de dubbla är den enda interaktionen i kartläggningen som graderats som -2/2, således den starkast negativa interaktionen i hela kartläggningen, som motverkar ett delmål (1b). Potentialen för den negativa sidan av de dubbla interaktionerna har jag främst kopplat till det globala perspektivet och tidshorisonten för genomförandet av både åtgärd och delmål (bilaga 6). Studien av Barbie & Burgess (2019) visar att en ökad välfärd och globala framsteg för att minska fattigdom och uppnå hållbarhetsmål 1, delvis har skett på bekostnad av miljön och den ekologiska dimensionen av Agenda 2030 och detta förhållande gäller framförallt i låginkomstländer. Mot denna bakgrund kan åtgärd 2a, både i ett globalt och lokalt perspektiv, ses som en möjlighet att motverka den negativa utvecklingen i låginkomstländer och främst bidra positivt till hållbarhetsmål 1.

Motiveringen till att jag också har bedömt att det finns potential för negativa interaktioner är att omedelbara krav på inköp av hållbara produkter och tjänster skulle kunna medföra att leverantörer och producenter i höginkomstländer gynnas i större utsträckning. Ett sådant scenario skulle kunna medföra att inköp från låginkomstländer, med sämre ekonomiska och tekniska förutsättningar för en snabb omställning till hållbar produktion, väljs bort och att Agenda 2030 ambitionen om ”solidaritet med de mest utsatta” blir svårare att uppnå. Låginkomstländerna behöver vara en prioritet i framtagna politiska åtgärder för att förbättra hållbarhet globalt (Barbie & Burgess, 2019).

Jag har gjort bedömningen att åtgärden inom sig själv på detta vis har potential för negativa interaktioner som kan bidra till målkonflikter, som främst berör de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbar utveckling. Målkonflikter och även positiva och förstärkande interaktioner är förekommande inom de individuella hållbarhetsmålen, däribland hållbarhetsmål 12, som pekas ut av Pradhan et al. (2017).

Åtgärd 3: ”inköp av miljöbra mat” (bilaga 2) är också en av de åtgärderna med flest interaktioner (13). Jag har bedömt att åtgärden har potential för flest negativa interaktioner med hållbarhetsmål 1 samt potential för tre dubbla interaktioner med hållbarhetsmål 2. Motiveringen till de negativa interaktionerna är liknande resonemanget för åtgärd 2a: att det främst är i en global kontext som åtgärden kan försämra möjligheterna för ett delmål att uppnås. Åtgärden innehåller en formulering om att ”närproducerade och ekologiska livsmedel ska prioriteras” (bilaga 2). I den lokala kontext som Skåne, Sverige och andra höginkomstregioner utgör finns bättre ekonomiska och tekniska resurser för en omställning till genomgående hållbar livsmedelsproduktion och åtgärden kan framförallt bidra positivt och driva på den hållbara utvecklingen. Att köpa in miljöbra mat kan också ses som ett långsiktigt bra val för livsmedelsproduktion och är ur ett ekologiskt och socialt perspektiv att föredra framför konventionell produktion. Det är också etablerat att överanvändning av bekämpningsmedel i livsmedelsproduktion är kortsiktigt framgångsrikt för att exempelvis motverka hungersnöd, då kemikalieanvändning över tid försvårar för livsmedelsproduktion och långsiktigt trygg livsmedelsförsörjning (ICSU, 2017).

Samtidigt bedömer jag att omställning till en hållbar konsumtion kommer att ske över olika tidshorisonter, beroende på var i världen man befinner sig. Således är tid och tekniska resurser nödvändiga för att ge låginkomstländer möjlighet att ställa om omfattande system såsom livsmedelsproduktion, för att kunna möta kraven som ställs på miljöbra mat. Om kravställningen sker med omedelbar verkan finns en risk för att de fattiga och mest utsatta förlorar möjlighet till fortsatt försörjning och följaktligen ekonomiska resurser för att genomföra omställningen. Vilket i förlängningen kan påverka möjligheterna till att utrota hungersnöd.

Åtgärd 11, hade minst interaktioner (2) och tillsammans med de två åtgärder som helt saknade interaktioner, 10a och 10b, handlar de om att bygga allmän kunskap om hållbara konsumtionsmönster (bilaga 2). Möjligtvis är dessa åtgärder de som främst kan påverka individers och följaktligen hushållens konsumtionsvanor. Även om åtgärderna inte bidrar i större utsträckning till de utvalda hållbarhetsmålen i kartläggningen är det ändå angeläget att jobba vidare med dess innehåll då SBCs uppföljning tydligt redovisar att det är just hushållen som står för den största andelen matavfall, farligt avfall och växthusgasutsläpp i Sverige (SCB, 2019).

Det hållbarhetsmål med sammanlagt störst andel delmålsinteraktioner med åtgärderna är hållbarhetsmål 7, och delmål 7.3 har flest interaktioner med alla åtgärderna. Delmålet handlar om att till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet. Forskningen i litteraturgenomgången bekräftar tydliga interaktioner mellan hållbarhetsmål 12 och 7, där just delmål 7.3 framhålls som kärnan i många av delmålen hos hållbarhetsmål 12 (Bengtsson et al., 2018). I SCBs uppföljning är det också tydligt att Sverige nationellt har varit framgångsrikt i omställningen av energikällor, vilket

i sin tur bidragit till minskade utsläpp av växthusgaser (SCB, 2019). Åtgärd 4: ”energikrav i tillsynen” (bilaga 2) har endast positiva interaktioner (8) varav hälften är graderade som tvåor och kan ses som direkt bidragande till de delmålen. Andelen starka positiva interaktioner talar för att åtgärden bidrar direkt till genomförandet av hållbarhetsmål 7 och samtidigt kan det vara relevant att utvärdera i vilken grad åtgärden fortsatt fyller en funktion då Sverige är framgångsrikt i omställningen till hållbar energianvändning (SCB, 2019).

Avslutande reflektioner

Det är framförallt i ett internationellt perspektiv som jag har bedömt att det finns potential för negativa interaktioner. De processer som jag ser en risk för är kopplade till de sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbarhetsmålen och kan inte helt bekräftas av forskningen i litteraturgenomgången. Att styrka de negativa interaktionerna är en större fråga som inte kunnat avhandlas fullständigt inom ramarna för studien - orsakssambanden är inte helt underbyggda av forskning och saknar därför vetenskaplig relevans. Bengtsson et al. (2018) framhåller också i sin studie att förändringar i konsumtion- och produktionsmönster förutsätter ett systemperspektiv då komplexa socioekonomiska mekanismer samverkar. Resultatet av kartläggningen bidrar till att ringa in några av de åtgärder som skulle vara intressanta för en djupare analys för att kunna förebygga målkonflikter och förbättra implementationen av hållbarhetsmålen. Nilsson et al. (2018) framhåller också att det är själva processen och lärandet som är den viktigaste utkomsten av kartläggningen, snarare än att visa ”rätt” resultat.

Kartläggningsprocessen har varit mycket intressant och i vissa delar smått överväldigande. Speciellt utmanande var bearbetningen av det stora antalet möjliga interaktioner och att göra avvägningar med samtidig hänsyn tagen till flertalet system- och kontextuella perspektiv. Nilsson et al. (2018) understryker vikten av eftertanke i urvalsprocessen av delmål/mål för kartläggningen. Med mina nya insikter från arbetsprocessen hade jag för en fortsatt kartläggning valt ut färre delmål/hållbarhetsmål - inte mer än 20 delmål åt gången, för att kunna lägga större vikt vid tolkningen av resultatet.

Slutsats

Studiens syfte var att undersöka ett lokalt förankrat miljöprogramms förhållande till Agenda 2030. Slutsatsen utgår från de frågeställningarna som formulerades för att genomföra studien.

- *Vilka globala hållbarhetsmål har flest antal interaktioner med det globala hållbarhetsmålet 12, hållbar konsumtion och produktion?*
- *Vilka positiva respektive negativa interaktioner finns mellan de skånska åtgärderna för hållbar konsumtion och utvalda globala hållbarhetsmål?*
- *Vilka skånska åtgärder för hållbar konsumtion har flest respektive minst antal interaktioner med hållbarhetsmålen?*

De fem hållbarhetsmål som valdes ut, som har flest interaktioner med hållbarhetsmål 12 i en skånsk kontext är: 1. *ingen fattigdom*, 2. *ingen hunger*, 6. *rent vatten och sanitet för alla*, 7. *hållbar energi*, 9. *hållbar industri, innovationer och infrastruktur*.

Mellan åtgärder och delmål visar kartläggningen ett till merparten neutralt förhållande, även om åtgärderna totalt sett interagerar med alla de utvalda hållbarhetsmålen. En övervägande majoritet av alla interaktioner är positiva och de potentiellt negativa och dubbla interaktionerna förekommer uteslutande med hållbarhetsmål 1. *ingen fattigdom* och 2. *ingen hunger*. Flest interaktioner förekommer med hållbarhetsmål 7. *hållbar energi*. De fyra åtgärder med flest antal interaktioner berör miljö- och sociala krav vid offentlig upphandling och åtgärderna med minst antal interaktioner berör kunskapsinsatser om hållbara konsumtionsmönster.

I kartläggningen mellan åtgärder och hållbarhetsmål redovisas endast interaktioner i riktningen från åtgärd mot delmål och inte vice versa, vilket medför att ett komplett systemperspektiv saknas i studien. Denna enkelriktade påverkan begränsar möjligheterna för att bedöma åtgärdernas förhållande till Agenda 2030. Bedömningar i kartläggningarna är behäftade med ett mått av osäkerhet och för att minska denna skulle oberoende forskare, förslagsvis med en djupare kunskap inom de sociala och ekonomiska dimensionerna, kunna verifiera resultaten.

Tack

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Johan Ekroos på CEC i Lund och till mina handledare Tommy Persson och Susanne Dahlberg på Miljöstrategiska enheten, Länsstyrelsen Skåne. Under arbetets gång har jag även fått goda råd, stöttning och glada tillrop från familj och vänner – ett STORT och innerligt tack vill jag tillägna er!

Referenser

- Agenda 2030-delegationen. (2019). *Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet* (SOU 2019:13). Regeringskansliet.
<https://www.regeringen.se/493ab5/contentassets/a1d21f7c7c7c484e96c759f2b3c44638/agenda-2030-och-sverige-varldens-utmaning--varldens-mojlighet-sou-201913.pdf>
- Bengtsson, M., Alfredsson, E., Cohen, M., Lorek, S. & Schroeder, P. (2018) Transforming systems of consumption and production for achieving the sustainable development goals: moving beyond efficiency. *Sustainability Science*, 13, 1533–1547.
<https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1007/s11625-018-0582-1>
- Barbier, E. B. & Burgess, J. C. (2019). Sustainable development goal indicators. Analyzing trade-offs and complementarities. *World Development*, 122, 295–305.
<https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2019.05.026>
- Dawkins, E., André, K., Axelsson, K., Benoist, L., Greger Swartling, Å. & Persson, Å. (2019). Advancing sustainable consumption at the local government level: A literature review. *Journal of cleaner production*, 231, 1450–1462.
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.05.176>
- Fuso Nerini, F., Tomei, J., To, L. S., Bisaga, I., Parikh, P., Black, M., Borrion, A., Spataru, C., Castan Broto, V., Anandarajah, G., Milligan, B. & Mulugetta, Y. (2018). Mapping synergies and trade-offs between energy and the Sustainable Development Goals. *Nature Energy*, 3, 10-15. <https://doi.org/10.1038/s41560-017-0036-5>
- Fuso Nerini, F., Sovacool, B., Hughes, N., Cozzi, L., Cosgrave, E., Howells, M., Tavoni, M., Tomei, J., Zerriffi, H. & Milligan, B. (2019). Connecting climate action with other Sustainable Development Goals. *Nature Sustainability*, 2, 674-680.
<https://doi.org/10.1038/s418930-019-0334-y>
- Fonseca, L. M., Domingues, J. P. & Dim, A. M. (2020). Mapping the Sustainable Development Goals Relationships. *Sustainability*, 12(8), 3359.
<https://doi.org/10.3390/su120833>
- Förenta Nationerna, FN, (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* (A/RES/70/1). General Assembly.
https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E
- Förenta Nationerna, FN, (2019). *Special edition: progress towards the Sustainable Development Goals* (E/2019/68). Report of the Secretary-General.
<https://undocs.org/E/2019/68>
- Förenta Nationerna, FN, (2019). *Global sustainable development goal report 2019: The Future is Now: Science for Achieving Sustainable Development*, United Nations, New York.

- Förenta Nationerna, FN, (2020). *12 Responsible consumption and production*. Unstats.un.org. Hämtad 05,25, 2020. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2019/goal-12/>. https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/24797GSDR_report_2019.pdf
- Hasegawa, T., Havlík, P., Frank, S. et al. (2019). Tackling food consumption inequality to fight hunger without pressuring the environment. *Nature Sustainability*, 2, 826–833. (2019). <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1038/s41893-019-0371-6>
- International Council for Science, ICSU, (2016). *A draft framework for understanding SDG interactions. ICSU Working Paper*. <https://council.science/wp-content/uploads/2017/05/SDG-interactions-working-paper.pdf>
- Naturvårdsverket (2019). *Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019, med förslag till regeringen från myndigheter i samverkan* (6865). Naturvårdsverket Stockholm. <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6865-3.pdf?pid=24098>
- Länsstyrelsen Skåne (2016). *Skånska åtgärder för miljömålen – Regionalt åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålen 2016–2020* (2016:16). https://www.lansstyrelsen.se/download/18.1dfa69ad1630328ad7c45a6d/1526068756905/Skanska_atgarder_for_miljomalen_2016-2020.pdf
- Nilsson, M., Griggs, D., Visbeck, M. & Ringler, C. (2016). Policy: Map the interactions between Sustainable Development Goals. *Nature*, 534(7607), 320–322. doi:10.1038/534320a
- Nilsson, M., Chisholm, E., Griggs, D., Howden-Chapman, P., McCollum, D., Messerli, P., Neumann, B., Stevance, A-S., Visbeck, M. & Stafford-Smith, M. (2018). Mapping interactions between the Sustainable Development Goals: lessons learned and ways forward. *Sustainability Science*, 13, 1489–1503. <https://doi.org/10.1007/s11625-018-0604-z>.
- Pradhan, P., Costa, L., Rybski, D., Lucht, W. & Kropp, J. P. (2017). A systematic study of Sustainable Development Goal (SDG) interactions. *Earth's future*, 5, 1169–1179. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1002/2017EF000632>
- Regeringskansliet (2018). *Handlingsplan Agenda 2030, 2018–2020* (Fi 2018:3). <https://www.regeringen.se/49e20a/contentassets/60a67ba0ec8a4f27b04cc4098fa6f9fa/handlingsplan-agenda-2030.pdf>
- Regeringskansliet. *Sveriges arbete med Agenda 2030*. Regeringen.se. Hämtad 10,05, 2020. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/globala-mal-for-hallbar-utveckling/>
- Weitz, N., Carlsen, H., Nilsson, M. & Skånberg, K. (2017). Towards systemic and contextual priority setting for implementing the 2030 Agenda. *Sustainability Science*, 13, 531–548. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1007/s11625-017-0470-0>
- Weitz, N., Carlsen, H. & Trimmer, C. (2019). *SDG Synergies: An approach for coherent 2030 Agenda implementation*. Stockholm Environment Institute. <https://www.sei.org/publications/sdg-synergies-factsheet>
- Griggs, D.J., Nilsson, M., Stevance, A. & McCollum, D. (2017). *International Council for Science (ICSU), A Guide to SDG Interactions: from Science to Implementation*.

International Council for Science, Paris. <https://council.science/wp-content/uploads/2017/05/SDGs-Guide-to-Interactions.pdf>

Singha, G. G., Cisneros-Montemayora, A. M., Swartzb, W., Cheunga, W., Guyc, J. A., Kennyd, T-A., McOwene, C. J., Aschf, R., Geffert, J. L., Wabnitz, C., Sumailai, R., Hanichj, Q. & Ota, Y. (2017). A rapid assessment of co-benefits and trade-offs among Sustainable Development Goals. *Marine Policy*, 93, 223–231. <http://dx.doi.org/10.1016/j.marpol.2017.05.030>

Statistikmyndigheten, SBC, (2019). *Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige Statistisk lägesbild 2019*.

https://www.scb.se/contentassets/632aa89c7076419d8ec71340d738d761/mi1303_2019a01_br_x41br1902.pdf

Steinbach, N., Palm, V., Cederberg, C., Finnveden, G., Persson, L., Persson, M., Berglund, M., Björk, I., Fauré, E., & Trimmer C. (2018). *Miljöpåverkan från svensk konsumtion – nya indikatorer för uppföljning, slutrapport för forskningsprojektet PRINCE* (Rapport 6842). Naturvårdsverket.

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6842-4.pdf?pid=23308>

United Nations Development Programme, UNDP, (2020). *12 Hållbar konsumtion och production*. Globalamalen.se. Hämtad 05, 26,2020. <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-12-hallbar-konsumtion-och-produktion/>

United Nations Development Programme, UNDP, (2020). *Logotyper*. Globalamalen.se. Hämtad 05, 26,2020. <https://www.globalamalen.se/material/logotyper/>

Bilagor

Bilaga 1

Delmål, hållbarhetsmål 12

12.1 Genomföra det tioåriga ramverket för hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Alla länder vidtar åtgärder, med de utvecklade länderna i täten och med hänsyn tagen till utvecklingsländernas utveckling och förutsättningar. Konsument info, hållbar upphandling, matsystem, hållbar livsstil/ utbildning, hållbart byggande, ekoturism.

12.2 Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.

12.3 Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

12.6 Uppmuntra företag, särskilt stora och multinationella företag, att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel.

12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.

12.8 Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar i harmoni med naturen.

12.a Stödja utvecklingsländerna att stärka sin vetenskapliga och tekniska kapacitet att utvecklas i riktning mot mer hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

12.b Utveckla och genomföra verktyg för att övervaka hur en hållbar utveckling påverkar en hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.

12.c Rationalisera ineffektiva subventioner av fossila bränslen som uppmuntrar till slösaktig konsumtion genom att undanröja snedvridningar på marknaden, i enlighet med nationella förhållanden. Detta kan till exempel omfatta att omstrukturera beskattningen och avveckla eventuella skadliga subventioner för att avspegla deras effekter på miljön. En sådan politik måste ta full hänsyn till utvecklingsländernas särskilda behov och förhållanden och minimera eventuella negativa effekter på deras utveckling på ett sätt som skyddar de fattiga och de berörda samhällena.

Bilaga 2

Skånska åtgärder för en hållbar konsumtion

Tabell 1. Åtgärder för en hållbar konsumtion

Tabell 1 visar de skånska åtgärderna för en hållbar konsumtion i Skåne. Totalt sett finns 18 specifika åtgärder samlade under elva teman. Ordningsföljden på åtgärderna säger inget om hur de ska prioriteras för genomförande.

1. Kompetenscentrum för hållbara inköp. HandlingsForum – Skånes kompetenscentrum för hållbara inköp stärks för att kanalisera och kommunicera åtgärder kring miljömässigt och socialt hållbara inköp. Detta gör att kompetens och erfarenheter lättare blir tillgängliga för alla som arbetar med dessa frågor i Skåne.
2. Miljö- och sociala krav i offentlig upphandling a) Miljö- och sociala krav ställs på varor, tjänster och entreprenader i den offentliga upphandlingen. Upphandlingsmyndighetens kriterier för hållbar upphandling används. b) Uppföljning genomförs av ställda miljö- och sociala krav.
3. Inköp av miljöbra mat Mat med låg klimatpåverkan efterfrågas och köps in i större omfattning av offentlig sektor. Närproducerade och ekologiska livsmedel prioriteras vid inköp. Dessutom väljs säsonganpassade råvaror och det serveras mindre kött som då företrädesvis är naturbeteskött.
4. Energikrav i tillsynen Krav ställs på att verksamhetsutövare arbetar systematiskt med energieffektivisering och genomförande av energibesparande åtgärder. Krav ställs även, med stöd av miljöbalken, på konvertering till förnyelsebara bränslen, samt upprättande av transportplan med fokus på fossilbränslefri fordonsflotta.
5. Förebyggande av avfall. a) En systematisk kartläggning av flöden av material genomförs i den egna verksamheten för att minska onödig resursförbrukning. b) Den regionala samverkan för arbetet med förebyggande av avfall stärks med fokus på mat, textilier, elektronik samt byggande och rivning. c) Hushållen informeras om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas. Lättillgängliga insamlingssystem och verksamheter för återanvändning utvecklas.

<p>d) Vid tillsyn och prövning ställs krav på att verksamhetsutövaren ska skaffa sig kunskap om hur avfallsmängderna och avfallens farlighet kan minskas i verksamheten.</p> <p>e) Förebyggande av avfall beaktas i samband med kravställande vid upphandlingar.</p>
<p>6. Minskat matsvinn i hela livsmedelskedjan. Riktade åtgärder för att minska matsvinnet genomförs i hela livsmedelskedjan – från producent till konsument. Viktiga sektorer och branscher att involvera i arbetet är offentlig sektor (kommunernas upphandlingsenheter, skolkök, vårdinrättningar), och privat sektor (livsmedelsindustrin, restauranger, livsmedelsaffärer).</p>
<p>7. Strategiskt arbete för en giftfri vardag. Det regionala samarbetet för ett giftfritt Skåne utvecklas. Inom samverkan genomförs projekt som framtagande av regional och lokala kemikalieplaner, utbildningar och kunskapsuppbyggnad, giftfria förskolor och skolor, giftfri upphandling, tillsynskampanjer och insatser för minskade läkemedelsrester i miljön.</p>
<p>8. Utfasning av särskilt farliga ämnen inom byggande och renovering. Krav ställs på "giftfria" varor och material hos byggleverantörer, motsvarande till exempel BASTA-kraven, vid ny- och ombyggnation samt renovering av fastigheter och infrastruktur.</p>
<p>9. Stimulera en cirkulär ekonomi för bättre resurshushållning. Kunskapsuppbyggnaden kring cirkulär ekonomi för näringsliv, politiker och tjänstemän stärks. Regionalt nätverk kring cirkulär ekonomi bildas. Uppstartsföretag kring cirkulär ekonomi stimuleras. Förutsättningar för cirkulär upphandling utreds.</p>
<p>10. Undervisning för hållbar utveckling. För att öka kunskap och färdigheter hos barn och unga vuxna om hur vi tillsammans bygger en hållbar värld genomförs följande:</p> <p>a) De utbildningsmaterial om hållbar utveckling som finns samordnas på ett överskådligt sätt och erbjuds till lärare inom för-, grund- och gymnasieskolan. Skolledare involveras och engageras.</p> <p>b) Fler skolor och förskolor ansluts till Grön Flagg, Utmärkelsen Skola för hållbar utveckling eller motsvarande.</p> <p>c) Specifika utbildningsmaterial tas fram till gymnasieutbildningar utifrån den kunskap respektive grupp behöver om miljö i sitt kommande arbetsliv, till exempel för utbildningar inom bygg, fordon, ekonomi, restaurang, frisör och hudterapeut.</p>
<p>11. Hållbara konsumtionsmönster för ökad livskvalitet. Kunskapsuppbyggande insatser genomförs kring konsumtionsmönster och livsstilar som leder till minskad miljöpåverkan men till bibehållen</p>

eller ökande livskvalitet. Därmed stärks förståelsen för hur hållbara livsstilar, som kan innebära ett gott liv, kan integreras i det strategiska miljö- och klimatarbetet.

Bilaga 3

Söksträngar och termer

"sustainable consumption" AND assessment OR synergies OR co-benefit OR trade-off OR conflict OR SDG OR sdg OR "sustainable development goal"

SDG OR sdg OR "sustainable development goal" AND "sustainable consumption" AND assessment OR synergies OR co-benefit OR trade-off OR conflict OR interaction

synergies OR "co-benefits" OR "trade-offs" OR conflicts OR interaction AND "Sustainable Development Goals" OR SDG OR Sdg OR "Agenda 2030 goals" OR "Agenda 2030" AND "sustainable consumption" OR "sustainable production" OR consumption OR production OR "sustainable consumption and production"

"Sustainable Development Goals" OR SDG OR Sdg OR "Agenda 2030 goals" OR "SDG 12" AND synergies OR "co-benefits" OR "trade-offs" OR conflicts OR "sustainable consumption" OR consumption OR interaction

"Sustainable Development Goals" OR SDG OR Sdg OR "Agenda 2030 goals" OR "SDG 12" AND "sustainable consumption" OR consumption

Söktermer i Web of Science, både i all databases samt core collection, samt i Scopus:

Sustainable consumption, Sustainable Development Goals Interaction, Sustainable Development Goals consumption, Follow up Sustainable Development Goals consumption, Synergies Sustainable Development Goals consumption, Synergies Sustainable Development Goals, Synergies Sustainability, Trade-offs Sustainable Development Goals consumption, Trade-offs Sustainability

Bilaga 4

Globala hållbarhetsmålen

SDG 1: *Ingen fattigdom*. Avskaffa all form av fattigdom överallt.

SDG 2 *Ingen hunger*. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

SDG 3 *Hälsa och välbefinnande*. Säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

SDG 4 *God utbildning för alla*. Säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

SDG 5 *Jämställdhet*. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

SDG 6 *Rent vatten och sanitet*. Säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

SDG 7 *Hållbar energi för alla*. Säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

SDG 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*. Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

SDG 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*. Bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

SDG 10 *Minskad ojämlikhet*. Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

SDG 11 *Hållbara städer och samhällen*. Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

SDG 12 *Hållbar konsumtion och produktion*. Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

SDG 13 *Bekämpa klimatförändringen*. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

SDG 14 *Hav och marina resurser*. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

SDG 15 *Ekosystem och biologisk mångfald*. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem och hejda förlusten av biologisk mångfald.

SDG 16 *Fredliga och inkluderande samhällen*. Främja fredliga och rättvisa samhällen för hållbar utveckling, samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner på alla nivåer.

SDG 17 *Genomförande och globalt partnerskap*. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Källa: <http://www.globalamalen.se/wp-content/uploads/2016/10/Broschyr-globala-malen.pdf>

Bilaga 5

Delmål, hållbarhetsmål 1

Senast 2030 avskaffa den extrema fattigdomen för alla människor överallt. Med extrem fattigdom avses för närvarande människor som lever på mindre än 1,25 US-dollar per dag.

Till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i någon form av fattigdom enligt nationella definitioner.

Införa nationellt lämpliga system och åtgärder för socialt skydd för alla, inklusive grundskydd, och senast 2030 säkerställa att de omfattar en väsentlig andel av de fattiga och de utsatta.

Senast 2030 säkerställa att alla män och kvinnor, i synnerhet de fattiga och de utsatta, har lika rätt till ekonomiska resurser, tillgång till grundläggande tjänster, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till arv, naturresurser, lämplig ny teknik och finansiella tjänster, inklusive mikrokrediter.

Till 2030 bygga upp motståndskraften hos de fattiga och människor i utsatta situationer och minska deras utsatthet och sårbarhet för extrema klimatrelaterade händelser och andra ekonomiska, sociala och miljömässiga chocker och katastrofer.

1.a Säkra en betydande resursmobilisering från en mängd olika källor, inklusive genom ökat utvecklingssamarbete, i syfte att ge utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, tillräckliga och förutsebara medel för att genomföra program och politik för att avskaffa all form av fattigdom.

1.b Upprätta sunda policyramverk på nationell, regional och internationell nivå på grundval av utvecklingsstrategier som stödjer de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter, för att stödja ökade investeringar i åtgärder för att avskaffa fattigdom.

Delmål, hållbarhetsmål 2

2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.

2.2 Senast 2030 avskaffa alla former av undernäring, bland annat genom att senast 2025 nå de internationellt överenskomna målen i fråga om tillväxthämning och undervikt bland barn under fem år, samt tillgodose tonårsflickors, gravida och ammande kvinnors samt äldre personers näringsbehov.

2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familj jordbrukare, boskapsskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

2.5 Senast 2020 upprätthålla den genetiska mångfalden av fröer, odlade växter, produktionsdjur och tamdjur samt deras besläktade vilda arter, bland annat med hjälp av välskött och diversifierade frö- och växtbanker på nationell, regional och internationell nivå. Främja tillträde till samt rimlig och rättvis fördelning av de fördelar som uppstår vid användning av genetiska resurser och därmed förknippad traditionell kunskap, i enlighet med internationella avtal.

2.a Öka investeringarna, bland annat genom stärkt internationellt samarbete, i infrastruktur på landsbygden, forsknings- och rådgivningstjänster för jordbruket, teknikutveckling samt genbanker för växter och husdjur i syfte att öka jordbrukets produktionskapacitet i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna.

2.b Korrigera och förhindra handelsbegränsningar och snedvridningar på världsmarknaderna för jordbruksprodukter, inklusive genom att parallellt avskaffa

alla former av exportsubventioner inom jordbruket liksom alla exportåtgärder med motsvarande verkan, i enlighet med mandatet för Doharundan.

2.c Vidta åtgärder för att säkerställa väl fungerande marknader och derivatmarknader för jordbruksråvaror. Underlätta tillgången till aktuell marknadsinformation, inklusive om livsmedelsreserver, i syfte att bidra till att begränsa extrema svängningar i livsmedelspriser

Delmål, hållbarhetsmål 6

6.1 Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.

6.2 Senast 2030 säkerställa att alla har tillgång till fullgod och rättvis sanitet och hygien och att ingen behöver utträta sina behov utomhus. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt behoven hos kvinnor och flickor samt människor i utsatta situationer.

6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.

6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.

6.5 Senast 2030 genomföra en integrerad förvaltning av vattenresurser på alla nivåer, när så är lämpligt genom gränsöverskridande samarbete.

6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.

6.a Till 2030 utöka det internationella samarbetet och stödet för kapacitetsuppbyggnad till utvecklingsländerna inom vatten- och sanitetsrelaterade verksamheter och program, inklusive genom tekniker för vatteninsamling,

avsaltning, vattneffektivitet, rening av avloppsvatten, återvinning och återanvändning.

6.b Stödja och stärka lokalsamhällenas deltagande i arbetet med att förbättra vatten- och sanitetshanteringen.

Delmål, hållbarhetsmål 7

7.1 Senast 2030 säkerställa allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga och moderna energitjänster.

7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.

7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.

7.a Till 2030 stärka det internationella samarbetet för att underlätta tillgång till forskning och teknik inom ren energi, inklusive förnybar energi, energieffektivitet samt avancerad och renare fossilbränslebaserad teknik, samt främja investeringar i energiinfrastruktur och ren energiteknik.

7.b Till 2030 bygga ut infrastrukturen och uppgradera tekniken för att leverera moderna och hållbara energitjänster till alla i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling.

Delmål, hållbarhetsmål 9

9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.

9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.

9.3 Öka tillgången för småskaliga industriföretag och andra företag, i synnerhet i utvecklingsländerna, till finansiella tjänster, inklusive överkomliga krediter, samt deras integrering i värdekedjor och marknader.

9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.

9.5 Förbättra den vetenskapliga forskningen och industrisektorernas tekniska kapacitet i alla länder, i synnerhet utvecklingsländerna, bland annat genom att till 2030 uppmuntra innovation och väsentligt öka det antal personer som arbetar med forskning och utveckling per 1 miljon människor liksom de offentliga och privata utgifterna för forskning och utveckling.

9.a Främja utbyggnad av hållbar och motståndskraftig infrastruktur i utvecklingsländerna genom ökat finansiellt, teknologiskt och tekniskt stöd till afrikanska länder, de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer och små önationer under utveckling.

9.b Stödja inhemsk teknikutveckling, forskning och innovation i utvecklingsländerna, inklusive genom att säkerställa en gynnsam policymiljö för exempelvis industriell diversifiering och förädling av råvaror.

9.c Väsentligt öka tillgången till informations- och kommunikationsteknik samt eftersträva allmän och ekonomiskt överkomlig tillgång till internet i de minst utvecklade länderna senast 2020.

Bilaga 6

Kartläggningssdokument för de skånska åtgärderna

Åtgärd 1	Kompetenscentrum för hållbara inköp. HandlingsForum – Skånes kompetenscentrum för hållbara inköp - stärks för att kanalisera och kommunicera åtgärder kring miljömässigt och socialt hållbara inköp. Detta gör att kompetens och erfarenheter lättare blir tillgängliga för alla som arbetar med dessa frågor i Skåne.		
7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.	1		Ökad kunskap och kompetens om hållbara inköp kan bidra till delmålet.
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	1		Ökad kunskap och kompetens om hållbara inköp kan bidra till delmålet.
2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.	1		Kunskap om hållbara inköp kan bidra till att inköp görs i linje med hållbart nyttjande av naturresurser, effektiv energianvändning och optimal användning av landarealer för jordbruk, både lokalt och globalt och bidra till att den globala livsmedelsförsörjningen räcker till fler och att hunger minskar. Brist på dito kan försvåra för målet att uppnås.
2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familj jordbrukare, boskapsskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.	1		Kunskap om hållbara inköp kan bidra till att inköp görs i linje med hållbart nyttjande av naturresurser, effektiv energianvändning och optimal användning av landarealer för jordbruk, både lokalt och globalt och bidra till att den globala livsmedelsförsörjningen räcker till fler och att hunger minskar. Brist på dito kan försvåra för målet att uppnås.
2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	2		Kunskap om miljömässigt och socialt hållbara inköp kan bidra direkt till delmålet genom att inköp av livsmedelsprodukter som är producerade i en hållbar livsmedelsproduktion, med motståndskraftiga jordbruksmetoder, kan bidra till ökad produktivitet och produktion.
2.c Vidta åtgärder för att säkerställa väl fungerande marknader och derivatmarknader för jordbruksråvaror. Underlätta tillgången till aktuell marknadsinformation, inklusive om livsmedelsreserver, i syfte att bidra till att begränsa extrema svängningar i livsmedelspriser	1		Kunskap om miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra till bättre fungerande livsmedelsmarknader, både lokalt och globalt.
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	1		Stärkt kunskap om miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra till att vattenkvalitet förbättras genom t.ex. ökad återvinning, både lokalt och globalt.
6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.	1		Stärkt kunskap om miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra till att vattenuttagen effektiviseras både lokalt och globalt.
9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	1		Ökad kunskap och kompetens om hållbara inköp kan bidra till delmålet.
9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.	1		Ökad kunskap och kompetens om hållbara inköp kan bidra till delmålet.

9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	1		Ökad kunskap och kompetens om hållbara inköp kan i förlängningen bidra till delmålet.
1.1 Senast 2030 avskaffa den extrema fattigdomen för alla människor överallt. Med extrem fattigdom avses för närvarande människor som lever på mindre än 1,25 US-dollar per dag.	1	-1	Åtgärder kring miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra (t.ex. genom inköp av FairTrade produkter) till att extrem fattigdom minskar. Finns också en risk för att hållbara inköp främst gynnar höginkomstländerns export och indirekt bidrar till förlorad inkomst i låginkomstländer och att fattigdom fortgår/ ökar.
1.2 Till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i någon form av fattigdom enligt nationella definitioner.	1	-1	Åtgärder kring miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra (t.ex. genom inköp av Fair Trade produkter) till att extrem fattigdom minskar. Finns också en risk att hållbara inköp främst gynnar redan rika, industrialiserade länders export om inte sociala aspekter tas med i begreppet hållbart och bidrar till förlorad inkomst och att fattigdom fortgår/ ökar.

Åtgärd 2a	2. Miljö- och sociala krav i offentlig upphandling a) Miljö- och sociala krav ställs på varor, tjänster och entreprenader i den offentliga upphandlingen. Upphandlingsmyndighetens kriterier för hållbar upphandling används.		
7.1 Senast 2030 säkerställa allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga och moderna energitjänster.	1		I en regional kontext kan åtgärden (att det offentliga går före) bidra till att delmål uppfylls.
7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.	1		Sverige är ett av bidragen i globala energimixen och bidrar till att delmål uppfylls.
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	2		Bidrar direkt om åtgärden genomförs.
2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.	1		Miljö- och sociala krav kan bidra till att inköp görs i linje med att människor kan försörja sig på t.ex. jordbruk, och stärka livsmedelsförsörjning, både lokalt och globalt. Brist på dito kan försvåra för målet att uppnås.
2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familj jordbrukare, boskapsskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.	1		Miljö- och sociala krav kan bidra till att inköp görs i linje med att människor kan försörja sig på t.ex. jordbruk, både lokalt och globalt.
2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	2		Miljö- och sociala krav kan bidra till att inköp görs i linje med att människor kan försörja sig på t.ex. jordbruk, både lokalt och globalt.
2.c Vidta åtgärder för att säkerställa väl fungerande marknader och derivatmarknader för jordbruksråvaror. Underlätta tillgången till aktuell marknadsinformation, inklusive om livsmedelsreserver, i syfte att bidra till att begränsa extrema svängningar i livsmedelspriser.	2		Kravställning på hållbar upphandling kan bidra till att inköp görs i linje med att människor kan försörja sig på t.ex. jordbruk, både lokalt och globalt.

6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	2		Miljö- och sociala krav ställda på varor, tjänster och entreprenader i den offentliga upphandlingen kan direkt bidra till att vattenkvalitet förbättras genom t.ex. ökad vattenåtervinning, både lokalt och globalt.
6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.	2		Miljö- och sociala krav ställda på varor, tjänster och entreprenader i den offentliga upphandlingen kan direkt bidra till att tillgång på vatten förbättras genom t.ex. ökad återvinning, både lokalt och globalt.
6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.	1		Miljö- och sociala krav ställs på varor, tjänster och framförallt entreprenader i den offentliga upphandlingen kan i förlängningen bidra till att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem - det vill säga att bidra till ett hållbart vattenuttag som inte äventyrar de nämnda naturliga miljöerna.
9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	2		Kravställning på hållbar upphandling kan bidra direkt till delmålet. Framförallt i kravställning på att entreprenörer bidrar till och levererar hållbar infrastruktur.
9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.	1		Kravställning på hållbar upphandling kan bidra till delmålet.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	2		Kravställning kan bidra direkt till delmålet. Framförallt i kravställning på att entreprenörer bidrar till och levererar hållbar infrastruktur.
1.1 Senast 2030 avskaffa den extrema fattigdomen för alla människor överallt. Med extrem fattigdom avses för närvarande människor som lever på mindre än 1,25 US-dollar per dag.	1	-1	Kravställning kan bidra i omställning till hållbara produktionsmetoder i låginkomstländer och att sociala och ekologiska dimensioner värderas lika högt som ekonomiska. Krav på miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra till att extrem fattigdom minskar. Finns också en risk att hållbara inköp främst gynnar höginkomstländerns export och indirekt bidrar till förlorad inkomst i låginkomstländer och att fattigdom fortgår/ ökar där.
1.2 Till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i någon form av fattigdom enligt nationella definitioner.	1	-1	Kravställning kan bidra i omställning till hållbara produktionsmetoder i låginkomstländer och att sociala och ekologiska dimensioner värderas lika högt som ekonomiska. Krav på miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra till att extrem fattigdom minskar. Finns också en risk att hållbara inköp främst gynnar höginkomstländerns export och indirekt bidrar till förlorad inkomst i låginkomstländer och att fattigdom fortgår/ ökar där.

1.b Upprätta sunda policyramverk på nationell, regional och internationell nivå på grundval av utvecklingsstrategier som stödjer de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter, för att stödja ökade investeringar i åtgärder för att avskaffa fattigdom.	2	-2	Krav på miljömässigt och socialt hållbara inköp kan direkt bidra till att extrem fattigdom minskar. Om kraven inte är i linje med att stödja de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter kan de motverka delmålet.
--	---	----	---

Åtgärd 2b	2. Miljö- och sociala krav i offentlig upphandling b) Uppföljning genomförs av ställda miljö- och sociala krav.		
7.1 Senast 2030 säkerställa allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga och moderna energitjänster.	1		I en regionalkontext kan åtgärden (att det offentliga går före) bidra till att delmål uppfylls.
7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.	1		Sverige är ett av bidragen i globala energimixen och bidra till att delmål uppfylls.
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	2		Bidrar direkt.
2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.	1		Uppföljning av socialt hållbara inköp kan bidra till att inköp görs i linje med att människor kan försörja sig på t.ex. jordbruk, och stärka livsmedelsförsörjning, både lokalt och globalt. Brist på dito kan försvåra för målet att uppnås
2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familj jordbrukare, boskapssköttande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.	1		Uppföljning av socialt hållbara inköp kan bidra till att inköp görs i linje med att människor kan försörja sig på t.ex. jordbruk, både lokalt och globalt
2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	2		Uppföljning av miljömässigt och socialt hållbara inköp kan bidra till att inköp görs i linje med att människor kan försörja sig på t.ex. jordbruk, både lokalt och globalt.
2.c Vidta åtgärder för att säkerställa väl fungerande marknader och derivatmarknader för jordbruksråvaror. Underlätta tillgången till aktuell marknadsinformation, inklusive om livsmedelsreserver, i syfte att bidra till att begränsa extrema svängningar i livsmedelspriser.	2		Uppföljning av miljömässigt och socialt hållbara inköp kan bidra till att inköp görs i linje med att människor kan försörja sig på t.ex. jordbruk, både lokalt och globalt.
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	2		Uppföljning av ställda miljö- och sociala krav på varor, tjänster och entreprenader i den offentliga upphandlingen kan direkt bidra till att vattenkvalitet förbättras genom t.ex. ökad vattenåtervinning, både lokalt och globalt.
6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.	2		Uppföljning av ställda miljö- och sociala krav på varor, tjänster och entreprenader i den offentliga upphandlingen kan direkt bidra till att vattenkvalitet förbättras genom t.ex. ökad vattenåtervinning, både lokalt och globalt.
6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.	1		Uppföljning av ställda miljö- och sociala krav på varor, tjänster och framförallt entreprenader i den offentliga upphandlingen kan i förlängningen bidra till att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem - det vill säga att bidra till ett hållbart vattenuttag som inte äventyrar de nämnda naturliga miljöerna.

9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	2		Ökad uppföljning och genomförande av hållbara inköp kan direkt bidra till delmålet. Framförallt uppföljning för att se att inköp av entreprenörer bidrar till och levererar hållbar infrastruktur.
9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.	1		Ökad uppföljning och genomförande av hållbara inköp kan bidra till delmålet.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	1		Ökad uppföljning och genomförande av hållbara inköp kan bidra till delmålet.
1.1 Senast 2030 avskaffa den extrema fattigdomen för alla människor överallt. Med extrem fattigdom avses för närvarande människor som lever på mindre än 1,25 US-dollar per dag.	1		Uppföljning av krav på miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra till ny kunskap om när inköp inte bidrar till att minska extrem fattigdom och blottlägga brister som sedan kan åtgärdas med hjälp av förbättrade policys/ krav på hållbara inköp.

1.2 Till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i någon form av fattigdom enligt nationella definitioner.	1		Uppföljning av krav på miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra till ny kunskap om när inköp inte bidrar till att minska extrem fattigdom och blottlägga brister som sedan kan åtgärdas med hjälp av förbättrade policys/ krav på hållbara inköp.
1.b Upprätta sunda policyramverk på nationell, regional och internationell nivå på grundval av utvecklingsstrategier som stödjer de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter, för att stödja ökade investeringar i åtgärder för att avskaffa fattigdom.	1		Uppföljning av krav på miljömässigt och socialt hållbara inköp kan i förlängningen bidra till ny kunskap om när inköp inte bidrar till att minska extrem fattigdom och blottlägga brister som sedan kan åtgärdas med hjälp av förbättrade policys/ krav på hållbara inköp.

Åtgärd 3	3. Inköp av miljöbra mat Mat med låg klimatpåverkan efterfrågas och köps in i större omfattning av offentlig sektor. Närproducerade och ekologiska livsmedel prioriteras vid inköp. Dessutom väljs säsonganpassade råvaror och det serveras mindre kött som då företrädesvis är naturbeteskött.		
7.1 Senast 2030 säkerställa allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga och moderna energitjänster.	1		Om mat med låg klimatpåverkan efterfrågas och köps in i större omfattning av offentlig sektor kan det i förlängningen bidra till att delmålet uppnås.
7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.	1		Om mat med låg klimatpåverkan efterfrågas och köps in i större omfattning av offentlig sektor kan det i förlängningen bidra till att delmålet uppnås.
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	1		Om mat med låg klimatpåverkan efterfrågas och köps in i större omfattning av offentlig sektor kan det i förlängningen bidra till att delmålet uppnås.
2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.	1	- 1	Både aspekten av en global/ lokal kontext samt tidsperspektivet för åtgärden påverkar klassificeringen. Inköp av miljöbra mat med låg klimatpåverkan kan bidra till att delmålet uppfylls men det finns även risk för att om inköp blir allt för lokala (närproducerat) blir efterfrågan lägre på importerad mat och i förlängningen kan utveckling hindras i låginkomstländer. Efterfrågas och köps in i större omfattning av offentlig sektor.

2.2 Senast 2030 avskaffa alla former av undernäring, bland annat genom att senast 2025 nå de internationellt överenskomna målen i fråga om tillväxthämning och undervikt bland barn under fem år, samt tillgodose tonårsflickors, gravida och ammande kvinnors samt äldre personers näringsbehov.	1	- 1	Både aspekten av en global/ lokal kontext samt tidsperspektivet för åtgärden påverkar klassificeringen. Inköp av miljöbra mat med låg klimatpåverkan kan bidra till att delmålet uppfylls men det finns även risk för att om inköp blir allt för lokala (närproducerat) den minskande importen förhindra produktion/utveckling i låginkomstländer.
2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familjejordbrukare, boskapsskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.	1	- 1	Både aspekten av en global/ lokal kontext samt tidsperspektivet för åtgärden påverkar klassificeringen. Åtgärden kan bli bidra genom att minska på inköpen av kött som kräver större landarealer, dvs minskad produktivitet. Kan motverka delmålet om mer lokalproducerat köps in och en mindre del kommer från import.
2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	1		Både aspekten av en global/ lokal kontext samt tidsperspektivet för åtgärden påverkar klassificeringen. Kravställning i inköpsledet kan bidra till utveckling av hållbar livsmedelsproduktion.
2.5 Senast 2020 upprätthålla den genetiska mångfalden av fröer, odlade växter, produktionsdjur och tamdjur samt deras besläktade vilda arter, bland annat med hjälp av välskötta och diversifierade frö- och växtbanker på nationell, regional och internationell nivå. Främja tillträde till samt rimlig och rättvis fördelning av de fördelar som uppstår vid användning av genetiska resurser och därmed förknippad traditionell kunskap, i enlighet med internationella avtal.	1		Både aspekten av en global/ lokal kontext samt tidsperspektivet för åtgärden påverkar klassificeringen. Kravställning i inköpsledet kan bidra till utveckling av hållbar livsmedelsproduktion, ekologiskt jordbruk med biologiskt mångfald i fokus.
6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.	1		Inköp av mindre andel kött kan bidra till en effektiviserad sötvattenanvändning, både lokalt och globalt.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	1		Inköp av miljöbra mat kan bidra i omställning till hållbar livsmedelsindustri med en effektivare resursanvändning, då efterfrågan ökar och kan därför bidra till delmålet.
1.1 Senast 2030 avskaffa den extrema fattigdomen för alla människor överallt. Med extrem fattigdom avses för närvarande människor som lever på mindre än 1,25 US-dollar per dag.		-1	Både aspekten av en global/ lokal kontext samt tidsperspektivet för åtgärden påverkar klassificeringen. Om allt mer närproducerade och ekologiska livsmedel prioriteras vid inköp kan det bidra till en minskad andel import från låginkomstländer vilket i sin tur i förlängningen kan minska möjligheterna för målet att uppnås.
1.2 Till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i någon form av fattigdom enligt nationella definitioner.		-1	Både aspekten av en global/ lokal kontext samt tidsperspektivet för åtgärden påverkar klassificeringen. Om allt mer närproducerade och ekologiska livsmedel prioriteras vid inköp kan det bidra till en minskad andel import från låginkomstländer vilket i sin tur i förlängningen kan minska möjligheterna för målet att uppnås.

1.b Upprätta sunda policyramverk på nationell, regional och internationell nivå på grundval av utvecklingsstrategier som stödjer de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter, för att stödja ökade investeringar i åtgärder för att avskaffa fattigdom.		-1	Både aspekten av en global/ lokal kontext samt tidsperspektivet för åtgärden påverkar klassificeringen. Om allt mer närproducerade och ekologiska livsmedel prioriteras vid inköp kan det bidra till en minskad andel import från låginkomstländer vilket i sin tur i förlängningen kan minska möjligheterna för målet att uppnås.
--	--	----	--

Åtgärd 4	4. Energikrav i tillsynen Krav ställs på att verksamhetsutövare arbetar systematiskt med energieffektivisering och genomförande av energibesparande åtgärder. Krav ställs även, med stöd av miljöbalken, på konvertering till förnyelsebara bränslen, samt upprättande av transportplan med fokus på fossilbränslefri fordonsflotta.		
7.1 Senast 2030 säkerställa allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga och moderna energitjänster.	2		Energieffektivisering och genomförande av energibesparande åtgärder bidrar till delmålet både i global och regional kontext
7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.	2		Energieffektivisering och genomförande av energibesparande åtgärder bidrar direkt till delmålet både i global och regional kontext
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	2		Energieffektivisering och genomförande av energibesparande åtgärder bidrar direkt till delmålet både i global och regional kontext
2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	1		I uppgiften att uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion ingår att energieffektivisera och göra energibesparingar.
9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	1		Kravställning på verksamhetsutövare gällande systematisk energieffektivisering och energibesparande åtgärder kan bidra till hållbar infrastruktur.
9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.	2		Kravställning på verksamhetsutövare gällande systematisk energieffektivisering och energibesparande åtgärder kan bidra till hållbar industrialisering, lokalt och globalt.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	2		Kravställning på verksamhetsutövare gällande systematisk energieffektivisering och energibesparande åtgärder kan bidra till hållbar industri och infrastruktur, lokalt och globalt.
9.b Stödja inhemsk teknikutveckling, forskning och innovation i utvecklingsländerna, inklusive genom att säkerställa en gynnsam policymiljö för exempelvis industriell diversifiering och förädling av råvaror.	1		Genom krav på energieffektivisering kan man stödja/ uppmuntra teknikutveckling då kraven förutsätter bättre och bättre teknik.

Åtgärd 5a	5. Förebyggande av avfall För att främja det avfallsförebyggande arbetet i länet genomförs följande: A) En systematisk kartläggning av flöden av material genomförs i den egna verksamheten för att minska onödig resursförbrukning.		
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	1		Genom effektivare resursförbrukning effektiviseras även energianvändning.

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimattförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	1		Minskad resursförbrukning kan bidra till att uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion.
6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.	1		En systematisk kartläggning av flöden av material för att minska onödig resursförbrukning kan bidra till effektiviserad vattenanvändning.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	1		En systematisk kartläggning av flöden av material i olika verksamheter för att minska onödig resursförbrukning kan bidra till en hållbar industri och infrastruktur.

Åtgärd 5b	5. Förebyggande av avfall För att främja det avfallsförebyggande arbetet i länet genomförs följande: B) Den regionala samverkan för arbetet med förebyggande av avfall stärks med fokus på mat, textilier, elektronik samt byggande och rivning.		
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	1		Förebyggande av avfall ger energieffektivisering.
2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimattförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	1		Förebyggande av avfall (däribland livsmedel) kan bidra till att uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion.
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	2		Arbetet med förebyggande av avfall kan bidra till minskade utsläpp i vattnet av farliga kemikalier och material och förbättra vattenkvaliteten.
9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.	1		En regional samverkan för förebyggande av avfall med fokus på mat, textilier, elektronik samt byggande och rivning kan i förlängningen bidra till en hållbar ökad industrialisering.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	1		En regional samverkan för förebyggande av avfall med fokus på mat, textilier, elektronik samt byggande och rivning kan i förlängningen bidra till en anpassad hållbar industrialisering.

Åtgärd 5c	5. Förebyggande av avfall För att främja det avfallsförebyggande arbetet i länet genomförs följande: C) Hushållen informeras om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas. Lättillgängliga insamlingsystem och verksamheter för återanvändning utvecklas.		
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	2		Förebyggande av avfall ger energieffektivisering

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	1		Förebyggande av avfall (däribland mat) kan bidra till att uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	1		Arbetet med förebyggande och insamling av avfall kan bidra till minskade utsläpp i vattnet av farliga kemikalier och material och förbättra vattenkvaliteten.
6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.	1		Arbetet med förebyggande och insamling av avfall kan bidra till minskade utsläpp i vattnet av farliga kemikalier och förbättra möjlighet att skydda vattenrelaterade ekosystem.
9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	1		Lättillgängliga insamlingssystem och verksamheter för återanvändning utvecklas och kan ses som en hållbar infrastruktur.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	1		Utveckling av lättillgängliga insamlingssystem och verksamheter för återanvändning bidrar till en hållbar infrastruktur.

Åtgärd 5d	5. Förebyggande av avfall För att främja det avfallsförebyggande arbetet i länet genomförs följande: D) Vid tillsyn och prövning ställs krav på att verksamhetsutövaren ska skaffa sig kunskap om hur avfallsmängderna och avfallsets farlighet kan minskas i verksamheten.		
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	2		Förebyggande av avfall ger energieffektivisering då mindre energi förbrukas om "svinn" minskas/ försvinner.
2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	1		Förebyggande av avfall (däribland livsmedel i produktionsprocessen) kan bidra till att uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion.
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	1		Arbetet med förebyggande av avfall genom prövning och tillsyn kan bidra till minskade utsläpp av farliga kemikalier och material och bidra till förbättrad vattenkvalitet.
6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.	1		Vid tillsyn och prövning ställs krav på att verksamhetsutövaren ska skaffa sig kunskap om hur avfallsmängderna och avfallsets farlighet kan minskas i verksamheten kan bidra till minskade utsläpp i vattnet av farliga kemikalier och förbättra möjlighet att skydda vattenrelaterade ekosystem.
9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	1		Krav på att verksamhetsutövaren ska skaffa sig kunskap om hur avfallsmängderna och avfallsets farlighet kan minskas i verksamheten kan bidra till delmålet.

9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.	1		Krav på att verksamhetsutövaren ska skaffa sig kunskap om hur avfallsmängderna och avfallets farlighet kan minskas i verksamheten kan bidra till delmålet.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	2		Vid tillsyn och prövning ställs krav på att verksamhetsutövaren ska skaffa sig kunskap om hur avfallsmängderna och avfallets farlighet kan minskas i verksamheten. Kan bidra till mer hållbara industrier.

Åtgärd 5e	5. Förebyggande av avfall För att främja det avfallsförebyggande arbetet i länet genomförs följande: E) Förebyggande av avfall beaktas i samband med kravställande vid upphandlingar.		
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	1		Förebyggande av avfall ger energieffektivisering.
2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torra, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	1		Förebyggande av avfall (däribland mat) kan bidra till att uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion.
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	1		Kravställning vid upphandling på förebyggande av avfall kan bidra till minskade utsläpp i vattnet av farliga kemikalier och material och förbättra vattenkvaliteten.
9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	1		Kravställande på förebyggande av avfall beaktas i samband med vid upphandlingar och kan bidra till hållbar infrastruktur.
9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.	1		Kravställande på förebyggande av avfall beaktas i samband med vid upphandlingar och kan bidra till hållbar industrialisering.
1.1 Senast 2030 avskaffa den extrema fattigdomen för alla människor överallt. Med extrem fattigdom avses för närvarande människor som lever på mindre än 1,25 US-dollar per dag.		-1	Om krav ställs på förebyggande av avfall i samband med upphandling kan det bidra till en minskad inköpsandel från företag i fattigare länder som inte har liknande lagstiftning/ regelverk, vilket kan göra att inköp/ handel från dessa minskar som i förlängningen kan minska möjligheterna för målet att uppnås.
1.b Upprätta sunda policyramverk på nationell, regional och internationell nivå på grundval av utvecklingsstrategier som stödjer de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter, för att stödja ökade investeringar i åtgärder för att avskaffa fattigdom.		-1	Om omedelbara krav ställs på förebyggande av avfall i samband med upphandling kan det bidra till en minskad inköpsandel från låginkomstländer, vilket i sin tur i förlängningen kan minska möjligheterna för delmålet att uppnås.

Åtgärd 6	6. Minskat matsvinn i hela livsmedelskedjan Riktade åtgärder för att minska matsvinnet genomförs i hela livsmedelskedjan – från producent till konsument. Viktiga sektorer och branscher att involvera i arbetet är offentlig sektor (kommunernas upphandlingsenheter, skolkök, vårdinrättningar), och privat sektor (livsmedelsindustrin, restauranger, livsmedelsaffärer).		
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	2		Minskat matsvinn bidrar till mindre energiförbrukning, vilket i sin tur bidrar till en effektivare energiförbrukning
2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.	2		Minskat matsvinn bidrar till förbättrad livsmedelsförsörjning och kan ge mat åt flera människor, både lokalt och globalt. Offentlig sektor, där bland annat skolor är en del, kan bidra till att förse alla barn tillgång till näringsrik mat året om.
2.2 Senast 2030 avskaffa alla former av undernäring, bland annat genom att senast 2025 nå de internationellt överenskomna målen i fråga om tillväxthämning och undervikt bland barn under fem år, samt tillgodose tonårsl flickors, gravida och ammande kvinnors samt äldre personers näringsbehov.	1		Minskat matsvinn bidrar i förlängningen till förbättrad Livsmedelsförsörjning - mat åt flera människor, både lokalt och globalt. Offentlig sektor, där bland annat skolor är en del, kan bidra till att förse alla barn tillgång till näringsrik mat året om.
2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familjejordbrukare, boskapssköttande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.	1		Minskat matsvinn bidrar i förlängningen till att göra livsmedelsförsörjningen mer hållbar, globalt som lokalt och att i förlängningen öka produktivitet inom jordbruket.
2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	1		Minskat matsvinn bidrar i förlängningen till att göra livsmedelsförsörjningen mer hållbar, globalt som lokalt och att produktivitet inom jordbruket kan öka.
6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.	1		Riktade åtgärder för att minska matsvinnet genomförs i hela livsmedelskedjan – från producent till konsument och kan bidra till en effektiviserad vattenanvändning med hållbara uttag.
9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	1		Riktade åtgärder för att minska matsvinnet kan i förlängningen bidra till hållbar infrastruktur inom olika system, tex avfallshantering, vattenanvändning.

<p>Åtgärd 7</p>	<p>7. Strategiskt arbete för en giffri vardag Det regionala samarbetet för ett giffritt Skåne utvecklas. Inom samverkan genomförs projekt som framtagande av regional och lokala kemikalieplaner, utbildningar och kunskapsuppbyggnad, giffria förskolor och skolor, giffri upphandling, tillsynskampanjer och insatser för minskade läkemedelsrester i miljön.</p>		
<p>2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torra, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.</p>	1		<p>Giffri upphandling kan bidra till att minskade inköp av livsmedel som inte möter kraven på en hållbar produktion/ jordbruksmetoder, vilket i sin tur kan främja att uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion.</p>
<p>2.5 Senast 2020 upprätthålla den genetiska mångfalden av fröer, odlade växter, produktionsdjur och tamdjur samt deras besläktade vilda arter, bland annat med hjälp av välskötta och diversifierade frö- och växtbanker på nationell, regional och internationell nivå. Främja tillträde till samt rimlig och rättvis fördelning av de fördelar som uppstår vid användning av genetiska resurser och därmed förknippad traditionell kunskap, i enlighet med internationella avtal.</p>	1		<p>Giffri upphandling kan bidra till att minskade inköp av livsmedel som inte möter kraven på en hållbar produktion/ jordbruksmetoder, vilket i sin tur kan främja att uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion</p>
<p>6.1 Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.</p>	1		<p>Framtagande av regionala och lokala kemikalieplaner, tillsynskampanjer och insatser för minskade läkemedelsrester i miljön kan bidra till säkert dricksvatten för alla, lokalt som globalt.</p>
<p>6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.</p>	2		<p>Framtagning av regional och lokala kemikalieplaner, tillsynskampanjer och insatser för minskade läkemedelsrester i miljön bidrar direkt till säker vattenkvalitet för alla, lokalt som globalt.</p>
<p>6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.</p>	1		<p>Framtagning av regional och lokala kemikalieplaner, tillsynskampanjer och insatser för minskade läkemedelsrester i miljön bidrar i förlängningen till en effektiviserad vattenanvändning för alla, lokalt som globalt.</p>
<p>6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.</p>	1		<p>Framtagning av regional och lokala kemikalieplaner, tillsynskampanjer och insatser för minskade läkemedelsrester i miljön kan bidra till återställandet av vattenrelaterade ekosystem.</p>
<p>9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.</p>	1		<p>Framtagning av regional och lokala kemikalieplaner, utbildningar och kunskapsuppbyggnad, giffria förskolor och skolor, giffri upphandling, tillsynskampanjer kan bidra till att bygga en mer hållbar infrastruktur.</p>
<p>9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.</p>	1		<p>Framtagning av regional och lokala kemikalieplaner, utbildningar och kunskapsuppbyggnad, giffria förskolor och skolor, giffri upphandling, tillsynskampanjer kan bidra till att bygga en mer hållbar industri och öka andelen av sysselsättningen.</p>
<p>9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.</p>	2		<p>Framtagning av regional och lokala kemikalieplaner, utbildningar och kunskapsuppbyggnad, giffria förskolor och skolor, giffri upphandling, tillsynskampanjer kan bidra till en mer hållbar infrastruktur och industri med renare och miljövänligare tekniker.</p>

Åtgärd 8	8. Utfasning av särskilt farliga ämnen inom byggande och renovering Krav ställs på "giftfria" varor och material hos bygglieferantörer, motsvarande till exempel BASTA-kraven, vid ny- och ombyggnation samt renovering av fastigheter och infrastruktur.		
6.1 Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.	1		Krav på "giftfria" varor vid ny- och ombyggnation samt renovering av fastigheter och infrastruktur kan bidra till säkert dricksvatten för alla, lokalt såväl som globalt.
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	2		Krav på "giftfria" varor vid ny- och ombyggnation samt renovering av fastigheter och infrastruktur bidrar direkt till säker användning av vatten för alla, lokalt som globalt.
6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.	1		Krav på "giftfria" varor vid ny- och ombyggnation samt renovering av fastigheter och infrastruktur kan i förlängningen bidra till återställandet av vattenrelaterade ekosystem.
9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomligt och rättvis tillgång för alla.	2		Utfasning av särskilt farliga ämnen inom byggande och renovering samt kravställning på "giftfria" varor och material hos bygglieferantörer vid ny- och ombyggnation samt renovering av fastigheter och infrastruktur bidrar direkt till målet.
9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.	1		Utfasning av särskilt farliga ämnen inom byggande och renovering av fastigheter och infrastruktur bidrar i förlängningen till målet om en hållbar industrialisering.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	2		Kravställning på "giftfria" varor och material hos bygglieferantörer, motsvarande till exempel BASTA-kraven, vid ny- och ombyggnation samt renovering av fastigheter och infrastruktur bidrar direkt till delmålet.

Åtgärd 9	9. Stimulera en cirkulär ekonomi för bättre resurshushållning Kunskapsuppbyggnaden kring cirkulär ekonomi för näringsliv, politiker och tjänstemän stärks. Regionalt nätverk kring cirkulär ekonomi bildas. Uppstarts företag kring cirkulär ekonomi stimuleras. Förutsättningar för cirkulär upphandling utreds.		
7.1 Senast 2030 säkerställa allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga och moderna energitjänster.	1		Kunskap om och stimulering av cirkulär ekonomi kan i förlängningen öka kravställning på moderna energitjänster och bidra i förlängningen till målet i den regionala kontexten.
7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.	2		Med ett cirkulärt resursutnyttjande effektiviseras alla led, även för energiförbrukning, och åtgärden bidrar direkt till delmålet.
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	2		Med ett cirkulärt resursutnyttjande effektiviseras alla led, även för energiförbrukning, bidrar åtgärden direkt till delmålet.
7.b Till 2030 bygga ut infrastrukturen och uppgradera tekniken för att leverera moderna och hållbara energitjänster till alla i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling.	1		Kunskap om och stimulering av cirkulär ekonomi kan i förlängningen öka utbudet av moderna energitjänster som kan delas/ exporteras och i förlängningen bidra till målet globalt.
2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familjejordbrukare, boskapsskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.	2		Kunskap om och stimulans av cirkulär ekonomi kan bidra till att förbättra jordbrukets produktivitet, lokalt och globalt.

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torra, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.	2		Kunskap om och stimulans av cirkulär ekonomi kan bidra till att förbättra jordbrukets produktivitet och hållbara livsmedelssystem, lokalt och globalt.
2.5 Senast 2020 upprätthålla den genetiska mångfalden av fröer, odlade växter, produktionsdjur och tamdjur samt deras besläktade vilda arter, bland annat med hjälp av välskötta och diversifierade frö- och växtbanker på nationell, regional och internationell nivå. Främja tillträde till samt rimlig och rättvis fördelning av de fördelar som uppstår vid användning av genetiska resurser och därmed förknippad traditionell kunskap, i enlighet med internationella avtal.	1		Kunskap om och stimulans av cirkulär ekonomi kan i förlängningen bidra till att upprätthålla den genetiska mångfalden, lokalt och globalt.
6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.	1		Kunskap om och stimulans av cirkulär ekonomi kan i förlängningen bidra effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten, lokalt och globalt.
9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	2		Kunskapsuppbyggnaden kring cirkulär ekonomi för näringsliv, politiker och tjänstemän kan bidra till delmålet.
9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.	2		Kunskapsuppbyggnaden kring cirkulär ekonomi för näringsliv, politiker och tjänstemän kan bidra till delmålet.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	2		Kunskapsuppbyggnaden kring cirkulär ekonomi för näringsliv, politiker och tjänstemän kan bidra till delmålet.
9.5 Förbättra den vetenskapliga forskningen och industrisektorernas tekniska kapacitet i alla länder, i synnerhet utvecklingsländerna, bland annat genom att till 2030 uppmuntra innovation och väsentligt öka det antal personer som arbetar med forskning och utveckling per 1 miljon människor liksom de offentliga och privata utgifterna för forskning och utveckling.	1		Kunskapsuppbyggnaden kring cirkulär ekonomi för näringsliv, politiker och tjänstemän stärks vilket i förlängningen kan bidra till att fler investeringar görs för forskning som uppmuntrar innovation samt stimulans för uppstarts företag kan också bidra till målet.

Åtgärd 10c	10. Undervisning för hållbar utveckling För att öka kunskap och färdigheter hos barn och unga vuxna om hur vi tillsammans bygger en hållbar värld genomförs följande: C) Specifika utbildningsmaterial tas fram till gymnasieutbildningar utifrån den kunskap respektive grupp behöver om miljö i sitt kommande arbetsliv, till exempel för utbildningar inom bygg, fordon, ekonomi, restaurang, frisör och hudterapeut.		
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	1		Kan i förlängningen bidra till energieffektivitet när det finns en ökande kunskap om hållbar utveckling.
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	1		Ökad kunskap och färdigheter hos barn och unga vuxna om hur vi tillsammans bygger en hållbar värld kan bidra till minskade utsläpp av farliga kemikalier (bygg, fordon, frisör) och i förlängningen bidra till att förbättra vattenkvaliteten för alla, lokalt som globalt.

9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.	1		Ökad kunskap och färdigheter hos barn och unga vuxna om hur vi tillsammans bygger en hållbar värld kan bidra till kunskap inom bygg- och fordonssektorn som i förlängningen kan skapa hållbar och motståndskraftig infrastruktur.
9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.	1		Specifika utbildningsmaterial till gymnasieutbildningar utifrån den kunskap respektive grupp behöver kan i förlängningen bidra till att de i sina kommande yrkesroller har kunskap om och aktivt bidrar till en hållbar industri.

Åtgärd 11	11. Hållbara konsumtionsmönster för ökad livskvalitet Kunskapsuppbyggande insatser genomförs kring konsumtionsmönster och livsstilar som leder till minskad miljöpåverkan men till bibehållen eller ökande livskvalitet. Därmed stärks förståelsen för hur hållbara livsstilar, som kan innebära ett gott liv, kan integreras i det strategiska miljö- och klimatarbetet.		
7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.	1		Kan i förlängningen bidra till energieffektivitet när det finns en ökande kunskap om hållbar utveckling
6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.	1		Ökad kunskap kring konsumtionsmönster och livsstilar som leder till minskad miljöpåverkan kan i förlängningen bidra till att minska föroreningar i vatten, lokalt som globalt.

LUNDS
UNIVERSITET

WWW.CEC.LU.SE
WWW.LU.SE

Lunds universitet

Miljövetenskaplig utbildning
Centrum för miljö- och
klimatforskning
Ekologihuset
223 62 Lund